

Muzejní noviny

Okresní muzeum a galerie Jičín

Číslo 8

Prosinec 1995

Miletín

Miletín patří mezi nejstarší obce našeho okresu. Jeho jméno je odvozeno od Milaty, který zde měl asi dvůr. V květnu 1124 se na knížecím hradišti v Miletiňě loučil kníže Vladislav s bamberským biskupem Otou, který cestoval přes Prahu a Sadskou do Pomořan, kde chtěl šířit křesťanství. Zastavil se tu před další cestou do Kladska. Hradiště na vyvýšenině v bažinatém údolí na soutoku

řičky Bystřice s potokem Bystrým u východu z pomezního hvozdu snad stálo již r. 1110, kdy tudy vpadli Poláci do Čech.

Za krále Václava I. držel Miletiň jeho dvorský číšník Zbraslav Vchynic, uváděný v pramenech v letech 1228 - 1238. Jeho vdova Domoslava darovala ves Miletiň, Olešnický Újezd a tři vzdálenější vsi Máslojedy, Sadvou a Výkleky řádu němec-

kých rytířů. Premysl II. r. 1261 vyloučil Miletiňsko z pravomoci zemských úřadů a dal řádu i hrdelní právo. Němečtí rytíři si v Miletiňě vystavěli řádový dum (komendu) v místech, kde se dodnes říká Na parkáni a farní chrám Zvěstování P. Marie. Žili zde tři bratři. Ve svých lesích zakládali nová sídla a tím rozšiřovali svou farnost.

Miletín za vlády německých rytířů vzkvétal. Roku 1241 byl ještě vsí, r. 1261 trhovou vsí a sídlem rychty, r. 1267 již městečkem. Řád zde zřídil pivovar a mlýn. V r. 1403 zemský komtur Oldřich z Ústí komendu prodal Janu Krušinovi z Lichtemburka za 700 kop gr., ale řádový farář zde zůstal.

R. 1407 Jan Krušina zemřel a statek se vrátil řádu. R. 1410 se stal dočasným držitelem Beneš z Choustníka a jeho choť Mana. Němečtí rytíři se však do Miletiňy již nevrátili.

(pokračování na str. 6)

V veřejné záležitosti patří do veřejnosti. Co se všech týká stejnou měrou, měli by všichni řešit, nebo o tom přinejmenším vědět.

J.A. Komenský

Z historie podnikání v našem kraji

KNOTEK & CO., JIČÍN, Č.S.R.

SPEZIALFABRIK FÜR GARBENBINDER, MÄH-UND ERNTEMASCHINEN,
GRAU-UND TEMPERGIESSEREIEN

Dne 18.2.1888 se objevuje v "Obchodním rejstříku firem společenských" zápis o firmě obchodující se železem, barvami a se strojnou.

Firmu zastupují tři společníci František, Antonín a Josef Knotkové. Název firmy je stručný KNOTEK a spol.

Bratři Knotkové

Tři bratři, ke kterým se o osm let později připojil i čtvrtý Václav, patří ke světlým stránkám historie Jičína a na první místo

v pomyslné galerii spíček podnikatelské sféry města.

Uplný začátek firmy musíme hledat už v roce 1874, kdy se František Knotek přestěhoval do Jičína a začal pracovat jako bankovní úředník. O pět let později se ocitl v Jičíně i bratr Antonín. Díky tomu, že František byl jednatel

Hospodářské a průmyslové jednoty a znal dobře potřeby místních hospodářů, mohl přijít na myšlenku zřídit sklad hospodářských strojů. Aktivita bratři způsobila, že v roce 1880 otevřeli i železářský obchod. Obrat rostl a stísněné prostory na dnešním Valdštejnově náměstí jim nevyhovovaly. Za 14.200 zlatých zakoupili nový dům pod jezuitskou kolejí a obchod dále vzkvétal. V dílně za domem se již nejen

opravovalo, ale i vyrábělo. Knotkovi si patentovali i v odborných listech chválený pluh "výborných vlastností a za přijatelnou cenu". V roce 1883 zaměstnávali 6-8 lidí. O tři roky později u nich pracovalo kolem dvaceti zaměstnanců. Začala výroba žentouru a žentourových mlátiček. Firma se neúspěšně rozrůstala. František s Josefem chtěli vyrábět vlastní sečí stroj, ale opět nebylo místa, proto zakupují u nádraží pozemky. Rychle pokračuje výstavba továrny. Ke třem bratrům přistupuje v roce 1896 čtvrtý Václav. Neobyčejná houževnatost, podnikatelské, ale i konstrukční schopnosti způsobují další rozmach výroby. Roku 1910 kupuje firma zrušený cukrovar a upravuje ho na montovny. To je již na světě

chlouba Knotkových - první samovazač. Firma má obchodní spojení do celého světa a plně toho využívá. V roce 1920 vyrábí továrna vlastní kujanou litinu a

začíná se specializovat na sklizec hospodářské stroje. V roce 1938 je v továrně zaměstnáno již 749 zaměstnanců.

V období německé okupace dlouho firma odolávala spolupráci s německou branou moci. Až v roce 1943 musela do svého výrobního programu některé komponenty zařadit. I tak to bylo pouze 5% z celkové tehdejší výroby.

Po osvobození v roce 1945 dostal podnik název Agrostroj - závod Knotek a spol. Továrnu navštívil 8. října 1946 prezident Beneš a nic nenavědčovalo, že by prosperita podniku byla ohrožena.

V roce 1948 však byli bývalí majitelé závodu Knotek vystěhováni z podniku.

Radovan Sál.

Nejosvědčenější žací stroje

obilní, travní, a kombinované i se samovazačem
vyrábí a s největší zárukou za výkon i materiál nabízí

Knotek & spol. v Jičíně

továrna hosp. strojů a slévárna.

Přes 5000 strojů se znamenitým výsledkem v činnosti!

Nejdelšíhožáci žací stroj! Tisíce zachráněných pozdě!

Mezi nejvýznamnější historické a současné přírodní památky jičínského regionu patří komplex Valdštejnské lodžie s Libosadem a bývalou Valdickou oborou, s Jičínem propojenou unikátní čtyřřadovou lipovou alejí. V těsné blízkosti se vypíná nejvyšší vrch Jičínské kotliny Zebín. První historické zmínky o Valdickém háji se objevují již v 15. století, kdy byl tento háj předmětem prodeje jičínským měšťanům. Roku 1600 byl postoupen panu Janu Rudolffu Trčkovu z Lipy. Postupně změnil řadu majitelů, z nichž nejvýznamnějším a nejprospěšnějším této krajině byl Albrecht z Valdštejna, který však svůj záměr nestačil dokončit. Po jeho smrti až do dnešních dob se už neobjevil

nikdo, kdo by s takovým cílem a pompezí uměl vytvořit umělecké dílo v krajině. Albrecht z Valdštejna pouze využil mírně svažující se reliéf ze všech stran s dostatkem slunce a vody. Vznikl soubor staveb (Čestný dvůr, lodžie, rozličné pseudostavby), renesanční zahrada - libosad, bažantnice a obora s četnými rybníky.

Architektonické řešení Libosadu údajně navrhl architekt Andreas Spezza ve stylu pozdní renesance a raného baroka. Od lodžie byl terén stupňovitě upraven. V parku měla být postavena řada fontán a rozličných pseudostaveb (jeskyně). Ještě v minulém století se zde vyskytovala řada květinových záhonů,

Jičínská lodžie a Libosad

bylo zde zahradnictví a pracoval zde zahradník se svým pomocníkem.

Začátkem 20. století jsou květinové záhony nahrazeny keři a stromy. Rostla zde řada zajímavých dřevin a jejich kultivarů, např. javor krvavý, jasmolistý, j. pensylvánský, j. světlolistý, jirovec červený, bříza dřipata, buk nachový, různé kultivary javoru kleny, jasanu.

Jak zahrada, tak především obora byla charakteristická výskytem starých stromů - často bizarních růstů, především lip, dubů, babyky. Tyto stromy byly značného stáří a člověk je nekašel. Do dnešních dob se zachovalo několik starých dubů různé se nacházejících v oboře

Ve vlastním Libosadu i dnešně roste řada zajímavých a pěkně vzrostlých taxonů. Na zbylých 2 ha rostou 4 druhy nahosemenných dřevin a 27 druhů krytosemenných dřevin v celkovém počtu 241 jedinců. Z původních výsadeb se do současnosti zachovaly pěkné exempláře platanu javorolistého, mohutní dva jedinci červenolistého buku lesního a pěkný strom dřevovec trojtrný. Pozornost si zaslouží i nenápadný exemplář jasanu zimního.

Nejzajímavější jsou a ochranu si zaslouží dvě byliny rostoucí v prostoru Libosadu. Jednou je tulipán lesní, původní druh, ze kterého byla vyšlechtěna řada dnešních kultivarů. Tento tuli-

pan je původní v jižních částech Evropy a svůj původ v Libosadu má zcela určitě z bývalých výsadeb na květinových záhonech. Aron plamátý je zvláště chráněným druhem a jeho výskyt může být předmětem různých diskuzí.

Komplex lodžie v podstatě nebyl nikdy dokončen. Využití lodžie a přilehlých zahrad a obory byl vždy závislý na dostatečném finančním prostředku a na dané politické situaci. Ale nikdy nebyl tento prostor tak zrušován, zanedbáván a ponechán lhostejnosti a nezájmu či naopak neadekvátnímu zájmu. Z obory se stal neobhospodařovaný les, kde našla útočiště řada živočišných druhů, především ptáků,

kteří se v současnosti nacházejí mezi silně ohroženými a chráněnými.

Z hlediska ochrany přírody a památek a ekonomické situace současně společnosti vidím řešení tohoto prostoru v pouhém konzervaci zdevastovaných staveb, tak jak je to v západní Evropě běžné. Zprístupnění parku a bývalé obory pro veřejnost formou přírodního parku. Jedná se o jedinou tzv. příměstskou rekreační zónu pro město Jičín s historickopřírodovědným potenciálem, zdrojem informací o dobách minulých i současných. Je klasičkou ukázkou pozitivního využití krajiny blízké přírodní krajině.

RNDr. Lenka Šoltysová

Jednou z nezastupitelných funkcí muzeí je poskytování informací v historických a přírodních vědách, které jsou v muzeích zastoupeny. V okresním muzeu v Jičíně mohou badatelé získat informace z regionální archeologie, historie, etnografie, botaniky, ochrany přírody. Tyto informace jsou založeny především na výzkumech příslušných odborných pracovníků, ale také na sbírkových fondech a muzejní knihovně. Pevnou část badatelů tvoří studenti rozličných vědních oborů, kteří získávají informace pro své maturitní, seminární, bakalářské a diplomové práce. Výměnou za poskytnuté informace muzeem získává kopie jejich prací, často vynikající úrovně. Z poslední doby do rukopisů muzea byly zařazeny následující dvě výborné práce studentů Přírodovědecké fakulty UK Praha.

JAROSLAV FIKKER: Dřeviny zámeckých parků Jičínska, diplomová práce, Přírod.fak. UK Praha 1993, 105 stran, přílohy.

Badatelé a muzeum

Cílem této práce bylo inventarizovat v 13 zámeckých parcích okresu Jičín stav těchto parků a především podat přesný soupis zastoupení jednotlivých dřevin. Celkem autor zjistil výskyt 209 druhů a kultivarů dřevin, z toho 58 nahosemenných a 151 krytosemenných, v celkovém počtu 7062 jedinců. U každého parku je vyhotovený plán. Tato práce tak navázala na publikaci Zdenka Dohnala Státní přírodní rezervace, parky a zahrady jičínského okresu vydaná v r. 1976 Okresním muzeem v Jičíně a stala se základem pro připravovanou publikaci Chráněná území a zámecké parky okresu Jičín, která by měla vyjít ještě do konce roku 1995.

DANIEL KVAPIL: Dynamika využití krajiny v okrese Jičín z pohledu krajinné ekologie, bakalářská práce, Přír.fakulta UK Praha 1994, 41 stran, přílohy.

Cílem této práce bylo postihnout vývoj krajinných typů v okrese Jičín. Přes široké téma a nedostatek mapových pod-

kladů se autorovi podařilo nastítnit podstatné změny v krajině okresu Jičín. Již v pravěku člověk dokázal snížit podíl přírodní krajiny na polovinu. Tento stav se udržel až do 12. století. Vlivem německé kolonizace po další dvě století klesl tento podíl na jednu čtvrtinu a v 18. století byl podíl přírodní krajiny již jen pouhých 1%. Tento stav trvá až do současnosti. Naopak zastoupení obhospodařované a obdělávané krajiny prodělalo opačný vývoj a bylo závislé na počtu obyvatel, přírodních podmínkách a způsobu obdělávání krajiny. Po roce 1948 se zvyšují ekonomické a sociální požadavky obyvatel, které se projevují tlakem na nezemědělské využití půdního fondu a dochází k silnému poklesu obdělávané krajiny, který trvá a bude stále pokračovat.

RNDr. Lenka Šoltysová

Počátky veřejného knihovnictví v Jičíně nacházíme již koncem 19. století. Jak uvádí Jar. Mencl v Historické topografii města Jičína, vytvořil se již v roce 1847 volný časopisecký spolek, který spolu s nakladatelstvím F. Kastránka kolportuje a půjčuje časopisy.

V polovině roku 1848 založilo několik uvědomělých občanů "Spolek čtenářský", jehož účelem bylo založení společné čítárny. Najali místnost v domě č. 43 ve Fortní ulici, kde se scházeli, společně předčítali a jednali o založení jičínské odbočky spolku "Slovanská lipa".

5. května 1861 byla otevřena "Městská knihovna pro průmyslníky jičínské", umístěná v jičínské reálce. Knihovna byla přístupná každému jičínskému samostatnému průmyslníkovi, jeho tovaryšům a učňům. Půjčovalo se každou neděli od 13 do 14.30, od října 1861 ještě ve středu od 18.30 do 19.30. V roce 1863 vlastnila již tato knihovna 497 děl o 739 svazcích. Knihovníky byli Josef Pekárek a Josef Návesník. Činnost jmenované knihovny definitivně skončila v roce 1889.

Roku 1872 byla otevřena knihovna Občanské besedy, jejímž základem se staly časopisy odebírané spolkem. V roce 1891 vlastnila tato knihovna 1203 knih, jejím knihovníkem byl zvolen P. Holman. Zrušením "Občanské besedy" roku 1915 knihovna zaniká.

Veřejná lidová čítárna Jednoty sokolské byla založena v roce 1899. V době svého největšího rozkvětu předkládala čtenářům bezplatně 133 časopisů a roční návštěvnost dosáhla počtu 9 000 lidí.

Počátky městské veřejné

KNIHOVNA

STUDENTSKÝ DŮM V JIČÍNĚ

knihovny v Jičíně jsou úzce spjaty s činností Akademické čtenářské jednoty, jejíž ustavující valná hromada se konala 15. září 1870. Tento spolek, jehož členy byli především vysokoškolští a středoškolští studenti, se stal na dlouhá léta nadšeným organizátorem veškerého kulturního života v Jičíně. Myšlenku na zřízení spolkové knihovny vnukl členům spolku údajně Svatopluk Čech. Jisté je, že roku 1878 byla v Jičíně založena knihovna Akademické čtenářské jednoty - zpočátku jako knihovna spolková, přístupná pouze členům Jednoty. Základ knihovny tvořilo několik desítek knih, věnovaných jednotlivými členy Jednoty a časopisy, jejichž počet kolísal dle finanční situace spolku. Od roku 1882 rozesílala též AČJ menší soubory knih do českých obcí ohrožených poněmčením.

Po zániku Městské knihovny pro průmyslníky jičínské neexistovala v Jičíně veřejná knihovna. Proto knihovní odbor AČJ vyzval roku 1892 městskou obec jičínskou, aby zřídila v Jičíně všeobecně a bezplatně přístupnou knihov-

nu. Městské zastupitelstvo se koncem téhož roku usneslo, že nemůže nést náklady na zřízení knihovny, avšak spolku, "který by se o knihovnickou postaral a knihovnu zřídil", je ochotno přispívat částkou 100 zlatých ročně.

S podporou města a jičínských finančních ústavů byla 28. září 1895 otevřena Veřejná lidová knihovna Akademické čtenářské jednoty, která měla při otevření 1 598 svazků. Byla umístěna v Sokolovně a později ve Fortní ulici, prvním knihovníkem byl Josef Fišera. Po úplném převzetí obcí v roce 1908 se fondy této knihovny stávají základem Městské veřejné knihovny města Jičína.

Prvním placeným knihovníkem Městské veřejné knihovny v Jičíně byl jmenován Augustin

Rachota (do r. 1916), jeho nástupcem se stává Vít Vágner.

Činnost Městské knihovny byla nakrátko přerušena roku 1915 zabráním místnosti k vojenským účelům. Vlivem nového knihovnického zákona nastává v roce 1919 její značný rozvoj. Do roku 1920 byla půjčovni doba 2x týdně, od 1.3.1921 denně.

Městská veřejná knihovna sídlila střídavě v Sokolovně, obecní spořitelně, zasedacím sále radnice. Roku 1924 získává knihovna přízemní křídlo nově vystavěného Studentského do-

mu, které bylo navrženo přímo pro potřeby knihovny. Tři samostatné místnosti byly věnovány čítárně a 4 (kancelář, čekárna a 2 knihovny) půjčovnímu procesu. Studentský dům, projektovaný architektem Č. Musilem, je sídlem Okresní knihovny i v současné době.

Jiřina Holá

Přehled fondu, čtenářů a výpůjček OK Jičín

Rok	Počet svazku	Počet čtenářů	Počet výpůjček
1895	1 905	591	12 294
1900	2 107	479	15 408
1905	3 248	481	26 688
1910	2 450	180	
1919	3 161	387	11 497
1924	6 152	651	30 063
1930	přes 8000	878	42 260
1935	11 681	870	38 415
1960	32 095	2 362	85 558
1965	38 296	2 554	91 363
1970	45 534	2 123	83 382
1975	56 475	2 819	103 690
1980	65 750	3 504	134 432
1990	98 153	3 379	113 420

Co znamená pro nás dnes jméno Deyl?

Na den 25.června 1995 připadlo 140.výročí narození slavného vysokoveselského rodáka, lékaře Jana Deyla. Pochází ze staré rozvětvené rodiny, usedlé ve Vysokém Veselí již v 17.století. Jan nebyl jako lékař mezi šesti sourozenci sám. Jeho nejmladší bratr ordinoval jako lékař v Kopidlně.

Deyl zažil jedinečnou událost v dějinách pražského Vysokého učení: tehdejší jednotná Karlo-Ferdinandova universita byla v r. 1883 rozdělena na českou a německou. Tehdejší přednosta oční kliniky, Němec profesor Hasner, na protest proti rozdělení odešel do pense a Deyl zůstal krátce po promoci na české oční klinice sám vedoucím lékařem, než nastoupil jako přednosta dr. Schöbl. Pro dnešek těžko pochopitelná osamocení vedoucího pracoviště. Definitivně se poměry upravily až v r. 1902, kdy byl Deyl po Schöblově smrti jmenován řádným profesorem. Přednášel jednak pro studenty, ale o tom se málo dovidíme. Více víme o jeho svecích s ostatními evropskými vysokými školami. Prostor a možnosti byly tenkrát velice, pře-

vážně německé. Nejen přednášel, ale i psal. Pro velkou americkou učebnici napsal kapitolu o chorobách zrakového nervu. Pro do-

sud známou a čtenou Hlavovou učebnicí sepsal kapitolu o patologické anatomii oka. Hodně se tehdy mluvilo o jistém politickém

"přešlápnutí", když na mezinárodním kongresu v Moskvě, na kterém byl dokonce zvolen do předsednictva za Rakousko - Uhersko, přednášel jako jediný nejen ze zahraničních, ale i domácích účastníků rusky.

Na Deyla jako na vědce se poslední léta zapomíná. Je to přirozené, protože vědecké znalosti se během doby rozšiřují a prohlubují, takže význam těch starších se zdánlivě zmenšuje. Přesto se ale na Deyla zapomenout nedá, protože praktické stopy jeho zájmu o potřeby nemocného člověka trvají dodnes. Založil Deylův ústav pro slepé v Praze na Maltézském náměstí, vydával Deylův obzor - časopis věnovaný zájmům slepců. Byl předsedou kuratoria Klárova ústavu pro slepé na Klárově, místopředsedou Útulny pro slepé dívky na Kampě. To není úplný výčet.

Zemřel 16.února 1924, pohřben byl ve Vysokém Veselí. Jeho rodiště mu na jeho rodném domě k 70.výročí narození umístilo pamětní desku.

MUDr. Jaroslav Rejlek, CSc.

Otakar Kukula

V letošním roce uplynulo sedmdesát let od úmrtí vynikajícího českého chirurga, profesora patologie a terapie UK v Praze, jičínského rodáka Otakara Kukuly.

Narodil se 2.února 1867 v rodině, kde už byl jeho dědeček František Kukula krajským ranhojičem a otec Gustav Kukula lékařem. Dědeček založil první soukromý chirurgický ústav na venkově v Jičíně na Novém Městě.

Otakar si po studiích na jičínském gymnáziu zvolil stejnou životní cestu. Vysokoškolská studia absolvoval v Praze a ve Vídni. Zabýval se pak v praxi všemi obory chirurgie, zejména břišní chirurgií a chirurgií močových cest. Napsal 14 vědeckých prací a vychoval mnoho vynikajících chirurgů. Zemřel v lázních Grafenberku ve Slezsku ve věku 58 let.

Z podnětu Akademické čtenářské jednoty v Jičíně byla zasazena na jeho rodném domě pamětní deska s textem: "Zde se narodil 2.února 1867 slavný chirurg český MUDr.Otakar Kukula, rektor University Karlovy. Věnovala Akademická čte-

nářská jednota a okresní správní komise v Jičíně r.1926".

František Max

Sto let nás dělí od narození významného malíře Františka Maxe. Pocházel z Libáně, kde se 16.listopadu 1895 narodil. Na jičínské reálce u něho prof. Martinek objevil výtvarný talent, který mu pomáhal rozvíjet. Podle vůle rodičů vystudoval Max Vysokou školu technickou, ale současně navštěvoval Akademii výtvarných umění u prof. Preislera, Blažička a Liebšchera. Výtvarnému umění jako svobodnému povolání se věnoval od r.1935. Třebaže vytvořil množství perokreseb, stala se těžištěm jeho díla olejomalba, zejména špachtlí. Pastózní způsob nanašení barev, do kterého vlastní kresbu lehce vnašel obráceným koncem štětce, se stal pro Maxe charakteristickým. Podnikl mnohé studijní cesty do ciziny, ale až do konce života zůstal nejvíce o-kouzlen přírodou Libáňska. Zanechal bohaté dílo, ve kterém oslavil zejména krásy rodného kraje. Zemřel 18.května 1969.

Jiří Trejbal

Nechce se věřit, že je tomu již deset let, co nás 26.9.1985 opustil významný kulturní pracovník prof. Jiří Trejbal.

Narodil se v r.1901 v Kounově, reálné gymnázium studoval v Mladé Boleslavi a v Praze pokračoval na filozofické fakultě UK v oboru výtvarné výchovy a matematiky. Jako pedagog působil na různých místech, také na Slovensku. Na jičínském gymnáziu začal učit v r.1936 a brzy se podílel na kulturním životě města, zejména v muzejnictví. Velkou část svého života zasvětil národopisnému bádání a v jičínském muzeu se stal správcem národopisných sbírek. Byl uznávaným spolupracovníkem vědeckých ústavů. Okruh národopisných zájmů nám napoví názvy Trejbalových prací: Péče o ovocné stromy na Jičínsku v době josefínské a napoleonské, Včelaři na Starohradsku v 18.století, Z historie nápisů na stavbách, Nejstarší sušárny na Sobotceku, Sušárny ovoce v Jičínsku, Sušárny ovoce v českých zemích aj. Velká škoda, že dal-

ší práce již vzniknout nemohou.

Oldřich Turčín

Letošního dvanáctého července se dožil sedmdesátky archivář Oldřich Turčín. Působení pedagoga jičínského učitelského ústavu a jičínské realky v něm probudilo lásku k historii, vlastivědě a umění. Vysokoškolská studia umění a architektury byl však nucen opustit, ale jeho zájmy a záliby mohly být nakonec naplněny prací v muzejnictví a archivnictví. Obor archivnictví vystudoval a obhajobou diplomové práce "Pozemkové knihy šlikovských velkostatků a možnosti jejich využití" získal titul promováného historika. Jičínské muzejnictví mají v úctě práci svých předchůdců, kteří přispěli k budování muzea nejen ve sběru, uchovávání a zpracovávání předmětů historické hodnoty, ale že se přičinili o rozšiřování znalostí o historii našeho kraje. Jedním z nich je právě Oldřich Turčín. Přejeme mu do dalších let pevně zdraví a stále dost námětů k tvořivé práci. Děkujeme mu také za stálou spolupráci při vydávání Muzejních novin. -troj

Miletín

(pokračování ze str. 1)

V bouřlivé husitské době byl z fary vyhnán řádový kněz a nahradil ho husitský kazatel. Po bitvě u Hořic (1423) husité Miletín vyplenili a po Benešově smrti jej obsadil Jan Městecký z Opočna, představitel katolické strany a úhlavní nepřítel husitů. Nějaký čas statkem disponoval i Diviš Bořek z Miletinka, původně jeden z vůdců orebitů, od r.1421 byl v řadách Pražanů a r.1434 v bitvě u Lipan nejvyšším hejtmanem panské jednoty.

Trčka z Lipy. Jeho syn Jan jej před r.1541 prodal Zikmundovi Smiřickému ze Smiřic, který měl v okolí několik panství. Od Zikmundova syna Albrechta koupil r.1560 miletínské panství Jiří z Valdštejna a na Hostinném.

Za Jiřího z Valdštejna nastal všestranný rozvoj městečka. Dne 11.3.1561 mu udělil Ferdinand I. výroční a týdenní trhy. Z téhož roku je urbář, v němž jsou zapsány povinnosti poddaných. Roku 1561 měl Miletín

založení špitálu a školy. Městečko získalo znak se sv. Jiřím na koni, bojujícím s drakem, v horním rohu s valdštejnským štítkem. Znak je znázorněn na pečeti z r.1568.

V r.1599 potvrdil Miletínu jeho syn Bartoloměj privilegia a r.1601 prodal pole a louky. Na rozdíl od svého otce bydlel v Miletíně a v letech 1607 - 1608 dal opravit kostel. Od r.1596 byl zde farářem luterského vyznání Bohuslav Bepta, rodem z Vysokého Mýta, který r.1594 vydal evangelickou postilu "Výkladové na evangelia nedělní, sváteční, epistolů a dní všední, střední a páteční".

Třicetiletá válka dolehla i na Miletín. Řada obyvatel zemřela na následky morové epidemie v r.1633, jini se vystěhovali pro viru. V r.1624 musel odejít i zdejší nekatolický kněz a fara byla několik let spravována z okolních měst.

V letech 1645 - 1646 bylo městečko a okolí vydrancováno Švédy.

Valdštejnové drželi Miletín až do r.1692, kdy se Barbora Terezie z Valdštejna provdala za Jiřího Bedřicha z Oppersdorfu, který dal zámek r.1693 přestavět hradeckým stavitelem Kašparem Melchiorem Klupfem. Než byl dostavěn, byl r.1699 zničen požárem a 1703 začala stavba znovu. Po smrti hr. z Oppersdorfu (1743) připadlo panství s deseti vesnicemi příbuzně jeho ženy Marii Anně, manželce Jeronýma Libštejnského z Kolovrat. Po jeho smrti se r.1754 znovu provdala za Ferdinanda Morzina.

Klidný vývoj přerušila sedmiletá válka (1756 - 1763), kdy miletínský zámek několikrát sloužil veliteli obou stran a fara k ubytování jejich štábů.

V dubnu 1757 byl v Miletíně hlavní stan pruské armády s maršálem Schwerinem. Válka působila Miletínu velké nesnáze s ubytováním, stravováním a šířením nakažlivých nemocí. V městečku byly čtyři vojenské nemocnice. Jen od února do června 1758 zemřelo zde 681 vojáků a obyvatel, takže musel být zřízen zvláštní hřbitov.

Manželé Morzinovi vedli nákladný život a proto r.1766 prodali zpustošené panství Josefu Janu Sosnovcovi z Vlkanova, který dal opravit zámek a okolí jeho i městečka nechal vyzdobit barokními sochami. Protože poddaní na jeho panství zvláště trpěli, vtrhli za velkého nevolnického povstání 1775 do Miletína pod vedením sedláka Šedivého z Rohoznice a vydrancovali zámek, pivovar i radnici. Josef Jan Sosnovec zemřel r.1780 a jeho dědici museli prodat zadlužené panství r.1798 ve veřejné dražbě. Koupil je trutnovský obchodník plátnem Ignác Falge. S miletínskými měšťany dohodl převedení roboty na roční plat.

V 19. století bylo městečko postiženo dvěma požáry. V r.1826 vyhořela severní strana náměstí, r.1846 lehl popelem téměř celý Miletín i zámek, který byl o rok později opraven. Rok 1848 nebyl v Miletíně nijak bouřlivý, pouze zde vznikla národní garda, aby byl udržen veřejný pořádek. Až do r.1855 drželi Miletín Falgeové, kteří jej prodali hr. Marii Thun-Hohenstemové a ta jej přenechala r.1881 knížeti Alexandru Schöburg-Hartensteinovi. Nový majitel opravil zámek, ohradil jej zdi a jižně od něho zřídil park. (Do dnešních dnů se dochoval jako jednopatrová budova a až do r.1946 patřil zámek naklada-

Miletínský kostel před požárem r.1846.

avizovápadně.

R.1437 zastavil císař Zikmund Miletín Hynku Krušinovi z Lichtemburka, pánu na Kumburku, příslušníku vysoké šlechty, který stál u zrodu orebského bratrstva, r.1421 byl zvolen mezi 20 zemských vládařů a 1423 mezi 12 zemských hejtmanů. Nakonec se stal stoupencem císaře Zikmunda. Po Krušinech získal Miletín před r.1520 český podkomoří Burjan

jen 35 usedlých, kteří měli hojně roboty. V r.1565 byla za podpory vrchnosti postavena na náměstí jednopatrová radnice. Jiří z Valdštejna vydal r.1566 selské zřízení pro panství Miletín, Polčany a Hostinné, které bylo v něm vzorem pro zemské zřízení. R.1580 udělil městečku solný obchod a prodal Kloubovský mlýn, dal podnět k vedení pozemkových knih i k

Miletínské náměstí před požárem r.1846. Strana jižní.

telským rodinám Šimáčků a Stýblů).

V roce 1850 došlo k velkým změnám v zemském zřízení. Čechy byly rozděleny na 7 krajů, ty pak na podkraje a okresy. Miletín byl v administrativních záležitostech přidělen k podkrajskému úřadu v Hořicích a ke krajské vládě v Jičíně, v soudních věcech k okresnímu

soudu v Hořicích, ku kollegiálnímu soudu v Novém Bydžově a k zemskému soudu v Jičíně. Nově zřízený berní úřad byl pro miletínské v Hořicích. Na podzim r.1850 se konaly volby podle vydaného obecního zákona. Za starostu byl zvolen František Pečenka, který již několik let byl miletínským purkmistrem. V r.1864 byl vydán nový obecní zákon, byla zřízena okresní zastupitelství a Miletín byl přidělen k okr. zastupitelství v Hořicích.

V r.1866 v době války s Pruskem přeložil gen.Benedek svůj hlavní stan z Josefova do Miletína a ubytoval se v zámku. Zřídil zde náspy a kolem rozestavil děla. Po bitvě u Jičina táhlo pruské vojsko přes Konecchlumí a Hořice a Miletínu se vyhnulo. Gen.Benedek se kvapně s vojskem odebral k Hořiněvsi a rozložil se na návrší u Chlumu. K ránu 30.června přijel do Miletína stařícký saský král Jan a pobyl v hostinci na

náměstí. Po odchodu vojska opouštělo obyvatelstvo Miletín. Pruské vojsko žádalo chléb, maso, peníze a hledalo v opuštěných domech. Před bitvou u Hradce Králové dorazil do Miletína pruský korunní princ.

Na konci r.1880 měl Miletín 246 domů a 1861 obyvatel. Z nich 1834 katolíků, 1 nekatolík, 24 Mojžišova vyznání a bez vyznání 2. Podle národnosti žilo v Miletíně 1858 Čechů a 3 Němci. Z domácího obyvatelstva žilo jinde v cizině 693 osob, do jiných obcí příslušných bylo v Miletíně 565 osob.

Živnostníků bylo: 9 kupců, 4 kramářů, 13 krupařů, 9 pekařů, 4 mlynářů, 5 řezníků, 9 perníkářů a cukrářů, 9 truhlářů, 5 zamečnicků, 6 kovářů, 2 kolářů, 1 sklenář, 1 řezbář, 2 soustružníci, 14 krejčích, 21 obuvníků, 21 tkalců, 7 hostinských, 5 zedníků, 3 bednáři, 3 koželuzi, 2 barvíři, 2 hodináři, 2 mydláři, 2 tesaři, 2 hrnčíři, 1 zahradník, 1 klempíř, 1 sedlák, 1 uzdař, 1 kameník, 1 rukavičkář, 1 kožešník, 1 provazník, 1 stropník (podle Jana Nepomuka I hoty)

Představitelé Miletína, jak se nam je podařilo zjistit

1850 František Pečenka, dříve již několik let purkmistrem
1877 František Richter
1880 František Richter
1886 Josef Erben, mlynář / čp 86, majitel domu čp 110
1889 Jan I hota, poštovní
1892 František Pečenka
1897 František Pečenka
1901 František Pečenka
1906 Jindřich Fährnich (proti výsledkům voleb byl podán rekurs, 1907 byly nové volby, starosta však zůstal)

1911 Jan Vondrouš, sedlák

1914 Jan Vondrouš, sedlák

Spolek divadelních ochot-

Miletín - Brodek v r. 1892

Rekonstrukce kostela

foto z 2.6.1899

1919 František Fázler
1923 Jan Vondrouš, starostou
vám se vzdal v r 1931
1931 Jaroslav Konopáč, majitel
sedlárství a domu čp.245

1938 Josef Kulhanek, trafikant / čp.20
1945 Národní výbor - Václav
Haláček, lesní inženýr
Oldřich Turčín

VEŘEJNÝ ŽIVOT počátky miletínských spolků

niku "Erben"

Jako první ze všech spolků byl v Miletíně založen spolek divadelní. Jeho založení předznamenalo úsilí ochotníků, kteří sehráli první divadelní hru v Miletíně již r. 1827. Hrálo se "u Františku" "na stare postě". Repertoar sestával hlavně z her ředitele divadla v Hradci Králové V.K Klicpery.

Požár v r.1846, který schválil větší část Miletína, přerušil činnost spolku na dlouhou dobu. Od r.1869 se opět začalo hrát v domě "u Dreyschuků", později našli ochotníci příhodnější prostory v "Sousedském domě".

Řádný spolek byl ustaven 1.srpna 1867. Měl již své stanovny, za ředitele si zvolil V.Frencla a za jednatele

J.Jandu. Vítězky / představení věnoval spolek na opravu kostela, sochy P.Marie a podobné účely. / podnětu spolku vznikla myšlenka na postavení pomníku slavnému rodákovi K.J.Erbenovi. Od r.1894 se spolek nazýval "Erben".

V r.1912 byl přestavěn "Sousedský dům", spolek vlastním nákladem postavil nové jeviště a o deset let později se dočkal i elektrického osvětlení. Z významných členů spolku je třeba jmenovat režiséra Jana Temničku, Fr. Bydžovského, učitele Kočárníka. Po r.1918 se činnost spolku rozvinula a také dramaturgie byla rozmanitější. Kromě činoherních představení se objevily na repertoáru i zpěvohry. Jména členů spolku J.Laušman, Svoboda, Fr. Mašek patří již nové době.

Občanská beseda

Jako v jiných menších místech, také Miletín měl od r.1884 Občanskou besedu. Jejím průkopníkem byl MUDr. O.Chmelař st. Na ustavující hromadě 30.11.1884 byl předsedou zvolen farář A. Kopecký, jednatelem dr.Chmelař. Beseda založila knihovnu, která tehdy byla největší v Miletíně. Založila i hudební odbor, pořádala taneční hodiny a nacvičila v r.1886 Českou besedu. Také pořádala výlety do miletínského okolí. Z jejího podnětu byla založena Občanská záložna. Přes kratší ochabnutí činnosti se ak-

Staročeská selská svatba s příslušnými svatebními obyčeji.

Porádá město Miletín o národopisné
slavnosti dne 6. září 1903. na výstavě
v Hořicích.

Výstava českého
severovýchodu
v Hořicích 1903.

tivně zúčastnila odhalení pomníku K.J.Erbenovi a v r.1904 dala podnět k založení Okrašlovacího spolku. Aktivní práci přispěli k činnosti Občanské besedy zejména členové: Fr. Bydžovský, J.Erben st., J.Hlavatý st. a mnozí další

Sbor dobrovolných hasičů

Založení sboru předcházely smutné zkušenosti obyvatel Miletína s požáry, z nichž požár 17.června 1846 byl tak velký, že téměř celé město leželo popelem. Shořelo 112 domů. Další požáry byly pádným důvodem k úvahám o založení hasičského

sboru, ke kterému došlo z podnětu Fr.Fährnricha 2.června 1882. Ještě v červnu byly schváleny stanovy a zvolen výbor v čele s F.Fährnrichem. Z provedené sbírky mohlo být pořízeno 30 členských výbroží. V příštím roce koupil sbor již první dvouproutovou stříkačku, na kterou přispěla také obec. Za rok byla pořízena další z prostředků sboru. Velké oslavy 50.výročí založení sboru byly pořádány 12.června 1932. Vystavbou městského vodovodu a zřízením požárních hydrantů, bylo město od té doby lépe chráněno před požáry.

Tělocvičná jednota Sokol

Myšlenka založení vlastněckého spolku v Miletíně spadá do r.1896. V prvním zvoleném výboru byl starostou MUDr. O.Chmelaf, náčelníkem V.Voňka. Rychle se rozvíjející činnost jednoty přivedla do svých řad nové členy. V r.1900 měla již 67 členů, v r.1914 77, v r.1935 93, 18 členů dorostu a 75 žáků.

První cvičení se konala v hostinci čp.8 na náměstí, později v "Sousedském domě" a školní tělocvičně. První světová válka odvedla z členských řad 65 členů, z nichž se nevrátili

lo devět. V r.1921 zakoupil Sokol pozemek a upravil na letní cvičiště i park. Z podnětu Sokola byl postaven pomník padlým ve světové válce. V r.1933 byla postavena sokolovna, pro jejíž výstavbu byla obětavostí a nadšením členů získána všeobecná podpora. Počet žactva i členů v období první republiky měl stále vzestupnou tendenci.

Okrašlovací spolek

Okrašlovací spolek měl ustavující schůzi 2.listopadu 1905 v hostinci "Sousedského domu".

Prvními činovníky byli zvoleni: Fr. Chmelik předsedou, Jan Lhota jeho náměstkem, jednatelem Fr. Smeták. V dalších letech se stal předsedou Fr. Braun a dalšími činovníky J.Benš, B.Hofman, K. Lokesch. Členů přibývalo a činnost spolku přispívala vzhledu města. Kromě jiného se spolek zasloužil o vysazení lipové aleje "Na hrázi", v r.1905 o postavení meteorologického sloupu s hodinami a měřicími přístroji. Spolek spolupracoval na úpravě Masarykovy stezky na Zvičínu. Činnost spolku byla velmi potřebná, ale jak to bývá, málo doceněná.

Sportovní klub Miletín (SKM)

Dlouho před první světovou válkou začaly do tělocvičných spolků pronikat nové směry: tenis, jízda na koni, kopaná, lyžaření. Vahání nad tím, jestli tyto sporty začlenit do stávajících způsobilo, že tyto sporty hledaly vlastní cesty. Příchodem tovarníka V.Dlaboly byl dán určitý směr a 5.května 1925 se konala první valná hromada Sportovního klubu. Ještě v květnu téhož roku uspořádal klub první cyklistické závody, utkání v házené, později také pochod na Zvičínu. Přibývaly další sporty: odbíjená, kopaná, stolní tenis a plavání, když bylo zřízeno koupaliště. Klub se stal rivalem Sokola, ale s odstupem času lze říci, že činnosti obou spolků byly ku prospěchu nejen jednotlivců, ale i Miletína.

Pošta - telegraf - telefon

Dva roky před osudným požárem města byl v Miletíně zřízen poštovní úřad, který jedenatřicet let sídlil v domě čp. 7 - 8. Úřad vedl Rudolf Dreyschuck, později Jan Lhota. V té době by-

Meteorologický sloup
z r. 1907

Spolek divad. ochotníků „Erben“ v Miletíně

na oslavu své zoleťé činnosti v „Sousedském domě“
a 70leté paměti
ochotnického divadla v Miletíně
starších ochotníků, Cyrillské jednoty a hudebního
odboru besedního

Slavnostní večer.

28. listopadu 1897

Sál „Sousedského domu“

la pošta přemístěna do Lhotova domu, kterému se pak říkávalo "stará pošta". S rozvojem techniky na konci 19.století se Miletin dočkal lepšího spojení se světem zavedením telegrafní linky v r.1896. Přespolní doručování zásilek bylo zřízeno v r.1901. Telefonem

byl Miletin spojen se světem v r.1908. Od r.1917 vedl poštu Josef Zdobnický po dobu téměř dvaceti let. Právě z poštovního úřadu se Miletin dozvěděl 28.října 1918 o padu Rakouska. Spojení s okolím podpořila i první autobusová linka od 16.února 1920.

Chudobinec

V r.1909 koupila obec pozemek od mlýnaře Fr. Luchse a rolníka Josefa Festy a vystavěla zde jednoposchodový pěkný dům pro ubytování chudých lidí příslušných do Miletina. Stavba chudobince byla ukončena v následující roce a po léta sloužila původnímu účelu.

Veřejná knihovna

V r.1865 založil vlastenecký kněz, někdejší farář miletinský Jan Arnold vlastním darem první miletinskou knihovnu. Byla umístěna ve škole a po pěti letech, kdy sídlila již v obecních místnostech, získala od příznivců další svazky a měla již 398 knih.

Po r.1918 se stává knihovna veřejnou a její fond se rozrostl o 662 svazky Občanské besedy. Ke konci r.1935 disponuje 1801 svazkem a je vedena obětavým knihovníkem Jindřichem Temníčkou.

Občanská záložna

Občanská záložna byla v Miletině založena po vzoru sousedních Hořich 1. července 1887. Miletinští tím řešili jednu ze závažných věcí: půjčování peněz, na kterém se v minulosti podílely jen truhlíci zámožnějších rodin.

V čele záložny byl Josef Erben, Fr.Rachota, Jan Kamarýt, MUDr. O.Chmelař a J.Bidlo.

Stala se velmi potřebným ústavem, vedla si velmi dobře a brzy získala důvěru občanů. V

poválečných letech se její činnost rozšířila a ze získů přispívala na nejrůznější dobročinné účely.

Škola

Škola se v Miletině připomíná již v r.1586. Stávala naproti láře v místech, které je dávno zastavěno. Škola v čp.100 byla zřízena v r.1872 o 3 třídách, později rozšířena o čtvrtou. Nová školní budova byla vystavěna v r.1910 s ideální polohou uprostřed parku. V době po první světové válce získala škola učitelskou a žákovskou knihovnu a velké množství učebních pomůcek. Tehdy zde byla umístěna škola obecná, měšťanská a lidová škola hospodářská.

Muzeum

Muzeum vzniklo jako odbor Okrašlovacího spolku a jeho první sbírky byly umístěny v budově pošty. Ve sbírkách uchovávalo historicky, literárně i umělecky vzácné předměty, např. potvrzená práva trhovému městu Miletin Karlem IV., práva města Miletin z r.1616 a smlouvu mezi miletinskými a Valdštyněm z r.1627. Mezi vzácnosti náležely i památky na nejslavnějšího miletinského rodáka K.J. Erbena, z nichž zajímavým exponátem byla zejména kolébka, téměř dvě století stará. Okrašlovací spolek se svým muzejním odborem se rovněž přičinil ve 30. letech našeho století

o zpřístupnění klášterních sklepů "Na Parkáni", vybudovaných zřejmě již v 1.pol. 13.st. řádem německých rytířů. Spolek zajišťoval elektrické osvětlení a sklepy se staly přístupné veřejnosti a byly hojně navštěvovány.

Počátky průmyslu

Rukodělnou výrobu a řemeslníky soustřeďovaly již v dávné minulosti cechy. Ze záznamu z r.1850 víme, že v té době v Miletině působily tyto cechy: hrnčířský, krejčovský, pekařský, ševcovský, tkalcovský, truhlářský, stavitelský, řeznický a kovářský. Vedle nich byly v Miletině patrně ještě další. Podle živnostenského řádu se spojily v r.1884 v jeden spolek.

Tovární výrobu předcházela od 1.pol.19.st. domácí výroba. V některých domech se tkalo plátno, v jiných se živila rodina sklářskou výrobou. Domácí výroba skla zanikla později se vznikem menších výroben vánočních ozdob např. na Zdobíně a Trotince.

Textilní výrobu velmi oživil V.Dlabola, který v r.1924 koupil továrnu a rozšířil výrobu. Tkalo se na

500 stavech, byla zde sukárna a snovárna. Režné, bavlněné zboží se dále bělilo a upravovalo. Druhou tkalcovnou byla v Miletině továrna F.O.Nováka.

Pivovnictví se zde dařilo již v dávných dobách, připomíná se v listině z r.1241. Pivo se v Miletině vařilo až do r.1894, kdy byl pivovar prodán Fr. Klazarovi a sloužil pak jako stáčírna královédvorského piva až do konce 40.let našeho století.

Nejen v Čechách, ale i v cizině bylo známé Voňkovo dřevosoustružnictví, které se nejvíce zaměřovalo na výrobu pip k sudum. Strnadova dřevosoustružnická dílna se věnovala výrobě hraček. Měla svoji dlouhou tradici sahající hluboko do času rakouské monarchie.

Ve 30.letech našeho století zřídil Emil Celba továrnu na Trotince s textilní a gumárenskou výrobou.

Také zde byla zavedena výroba líkeru a limonád Karla Lokesche. V pískovcových lomech v okolí Miletina nacházeli mnozí obživu těžbou kamene. Další síly zaměstnávala cihelna, která byla v provozu již v r.1850.

V okolí Miletina na řícece Bystřici a potoku Bystřím vzniklo postupně několik mlýnů a dokonce jedna parní pila p.Matějovského.

Nejnámější výrobou však bylo cukrářství a perníkářství rodiny Erbenových proslulé výrobou Miletinských modlitbiček.

- troj

Miletinské náměstí. Kresba J.N.Lhoty z let třicátých minulého století

MILETÍNSKÉ MODLITBIČKY

Erbenovo cukrářství před přestavbou, asi v r. 1922

Vyslovíme-li jméno půvabného podkrkonošského městečka Miletina, vybaví se nám nejdříve jméno básníka Kytice - Karla Jaromíra Erbena. Druhým charakteristickým jevem Miletina jsou "Miletínské modlitbičky", přispívající od minulého století proslulosti městečka.

Tato vynikající sladká marcipánová pochoutka byla tradičně vyráběna v rodině Erbenových. Cukrářská výroba byla založena už v r.1820 a modlitbičky se staly jejím známým artiklem v r.1864. Nejdříve byly pečeny po celé šířce plechu a teprve po upečení a potažení cukrovou polevou byl marcipán krájen na dlouhé úzké řezy. U příležitosti "Hospodářské, průmyslové a národopisné výstavy pro Východní Čechy" v Hradci Králové v r.1894 uvedla Erbenova firma do prodeje modlitbičky v nynější podobě, jednotlivě vyražené formou, plněné krémem, polévané cukrem a s mandlí uprostřed, ochrannou známkou jsou obchodně chráněny od r.1913. Opravdu připomínají malé modlitebni knížky, mezi lidem tehdy velmi rozšířené a křížek, který zpravidla modlitby zdobil, nahradila na sladkém marcipánu jedna mandle.

Na hradecké výstavě získaly "Miletínské modlitbičky" zlatou medaili jako výrobek z řady medových specialit. Jejich receptura je po celé generace tradičně rodinným tajemstvím. Ale nejde vždy jen o recept. Také postup výroby, takové malé, většinou ani nepsané, ale veledůležitě věci, dnes bychom řekli technologický postup, dotváří teprve konečný výrobek ke všeobecnému uspokojení. Při jejich

předávání z otců na syny, musely být všechny rady přijímány s velkou pozorností a všemi smysly pečlivě vnímány. V zarámované zvětšenině uchovávají u Erbenových památný jídelní lístek, který byl sestaven pro vzácnou návštěvu. Když 10.července 1926 navštívil Hořice T.G. Masaryk, bylo polední menu U Zlatého beránka obohaceno hořickými trubičkami a Miletínskými modlitbičkami.

V rodině Erbenových dnes dorůstá již sedmá generace. Od svého předka Josefa Erbena (1802 - 1889), prvního cukráře v rodině, se odvíjí jejich krásné, lidem prospěšné řemeslo. Přes další generace Josefu se v r.1991 znovu ujal výroby Karel Erben a z jeho synů vyrůstají opět cukráři, aby mohla být zachována jedinečná výroba "Miletínských modlitbiček".

Jejich výroba přežila válku "šestašedesátou", obě války světové a čtyřicet let totalitního režimu a dnes si opět tento sladký obdélníček 7 x 5 cm dobývá své místo na slunci. Bez něho by Miletin nebyl Miletinem, cosi by obrazu městečka chybělo.

-troj

V Miletíně již v r.1939 byla skupina rozšiřující ilegální časopis V boj, vedená zdejším starostou legionářem Josefem Kulhánkem. Ve skupině byl i ředitel měšťanské školy Josef Špringer, měšťský kronikář a archivář, který byl několikrát vyslýchán hradeckým gestapem.

Koncem r.1942 se v Úhlejově u krejčího Jaroslava Rejmiše ukrýval španělský interbrigadista a pracovník KSČ Josef Formánek, který zde založil protifašistickou skupinu Předvoj. Skupina měla 12 členů, vedl ji ing.Václav Haláček, správce lesu velkostatku Miletin. Formánek byl 27.března 1943 zatčen na hradeckém nádraží a 20., 23. a 28. dubna 1943 bylo zatčeno šest členů skupiny: František Čerňovský, tesař Josef Jakl a Jaroslav Rejmiš z Úhlejova, ing. Haláček a lesní hajný Jan Šubr z Miletina a dělník Arnošt Lánský ze Zdobína. Z koncentračních táborů se vrátili až v květnu 1945. Ing. V.Haláček se stal ředitelem Státních lesů na Karlovarsku. V 50 letech byl zatčen a odsouzen na 10 let za spolupráci při převážení lidí ve vagonových zásilkách do SRN.

OKUPACE A ODBOJ

V průběhu let 1943 - 1944 zaznamenala četnická stanice v Miletíně několik zatčení uprchlých zajatců a dělníků z totálního nasazení. V druhé polovině roku 1944 vznikly severně od Miletina tři skupiny uprchlých zajatců. Shromažďovaly se kolem trampských chat Manitoba a Hančily. Na jaře 1945 zasahovala jejich činnost i do blízkých Sudet. Mezi jejich akce patří přerušení vysokofrekvenčního kabelu do štábu marš.Schörnera ve Velichovkách a štábu ve Waldenburgu.

Revoluční národní výbor byl ustaven 3.května 1945. Za vedení por. Karla Pospíšila byl 5.května obsazen armádní sklad léčiv pro 5 divizních nemocnic. Bylo získáno 250 pušek, 30 kulometů, 50 pistolí, 20 aut a 3 pancéřové vozy. Proto mohl být z Hofic vypraven bojující Praze autokar s léky.

Miletinu hrozilo nebezpečí ze Sudet. Skupina dobrovolníků očekávala Němce pod Chroustovem u osady Brodek. Když 7.května večer přijíždělo nákladní auto s Němci, vyšel jim vstříc s bílým praporem velitel hlídky por. Antonín Pospíšil, učitel z Vřesníku. Bez výstrahy byl zastřelen. V nastalé přestřelce byli všichni Němci pobiti. V boji padl též Emil Plecháč z Bukoviny.

Dne 10.května uvítali občané Miletina vojáky Rudé armády.

Oldřich Turčín

Pohled na Miletin od východu

srpen 1892

MILETÍNSKÉ PAMÁTKY

Kostel Zvěstování P. Marie

Původně gotická stavba ze 13. století. V r. 1607 byl kostel rozšířen, obnoven v r. 1662 a 1766. Vyhořel při velkém miletínském požáru v r. 1846. Znovu regotizován a na západní straně rozšířen v r. 1899 A. Cechmerem. K jednoduší obdélníkové stavbě s presbytářem přiléhá na jižní straně kaple, na severní straně čtvercová sakristie s raně gotickým portálem. Loď má křížovou klenbu bez žebér, presbytář křížovou žebrovou klenbu. Z původních opěráků jsou zachovány jen dva nároží u presbytáře. Lomená okna mají novogotické kružby, pouze kružby v oknech presbytáře jsou původní.

Kostel Zvěstování P. Marie

Zařízení kostela je novogotické podle návrhů A. Cechnera. Obraz Zvěstování P. Marie od J. Helliha, v jižní kapli řezaný křížifix je z doby kolem r. 1740. Cínová křtitelnice pochází z r. 1520 od Mistra Václava z Hradce Králové. Zajímavé je torzo piskovcové kazatelny z r. 1608 a pět náhrobníků ze 16. - 18. století. Na hřbitově kolem kostela se pochovávalo do r. 1822.

Věž - zvonice

Původně prý sloužila jako brána kláštera rytířů Jeruzalémských. V r. 1586 zvýšena na tři patra. Hranolovitá kamenná stavba má v přízemí bosovaný portál a valený klenutý průchod. Na věži jsou vytesány znaky města a rodů v Mileti u sedláků a latinský text, který říká: "Ve stínu zbraní tvých, ochraň nás, pane." Po velkém požáru v r. 1846 byla věž opravena a v r. 1864 snížena o jedno patro. Velký zvon a umíráček byly zavěšeny a vysvěceny v r. 1887. Za

první světové války byly všechny zvony rekvirovány. Nové zvony byly pořízeny ze sbírek, zavěšeny a vysvěceny v r. 1928. Tyto zvony však postihl v r. 1944 stejný osud - opět posloužily válečným účelům.

Kláštérní sklepy

V místech "Na Parkáni" byly vybudovány sklepy pravděpodobně již v první polovině 13. století řádem německých rytířů. Jsou tesány ve skalním masivu a dokazují, že i při nedostatečné technice bylo možné vykonat obrovské dílo. Jejich první část byla restaurována ve 30. letech našeho století zásluhou Okrašlovacího spolku. Sestávala

ze schodiště, předsklepi, velkého sálu ve skále vylámaného, ze šachty směřující k studni a ze studně 30 m hluboké. Je pravděpodobně, že se zde nacházejí další sklepní prostory ve větších hloubkách. Příjmy ze vstupného byly použity ve 30. letech na osvětlení a na další bádání a konzervování klášterních sklepů.

Zámek

Na místě starého vodního hradu dal vystavět v r. 1693 Jindřich Fridrich z Oppersdorfu nový zámek stavitelem Kašparem Melchiorem Klupfem. Zámek nebyl ještě dostavěn, když při požáru v r. 1699 z větší části shořel. Hrabě sjednal se stavitelem v r. 1703 novou smlouvu o dostavbě. Dne 29. června 1753 vznikl oheň Na Parkáni v domě ranhojiče, přičemž shořela střecha zámku. Josef Jan Sosnovec dal přistavět k zámku u vchodu altán, po stranách zdobený kamennými lvy se svým znakem a u zámku sochy sv. Notburgy a

Miletínský zámek

sv. Floriana. Pro úředníky nechal postavit dům a uzavřel nádvoří před zámkem kamennou zdí. Po požáru 1846 dostavěl Hynek Václav Falge zámek a rozšířil dům pro úředníky. Hraběnka z Thun-Hohensteinu v zámku nikdy nebydlela a nájemce zde zřídil výrobu lihu. Alexander Schonburg-Hartenstein rovněž zámek pronajal a přikoupil od obce díl Parkáně a ohradil jej zdí. Až do zrušení poddanství byl v přízemí zámku patrimoniální úřad s archívem. Po zrušení poddanství byl archív přenesen na špejchar kde byl za války r. 1866 zničen. Jednopatrová obdélníková budova s rizalitem po obou stranách osy v průčelí, má před severním rizalitem balkón, který je nesený arkádou na pilířích. Stěny jsou členěny římsami a bosovány. Přízemí jižního průčelí je otevřeno 2 vchody vedoucími na předložené zahradní schodiště.

Miletínské lázně

Na úpatí Zvičiny v půvabném místě u říčky Bystřice byly vy-

budovány Svatojánské lázně. Za dob Erbenových byly ještě útulné, značně oblíbené a navštěvované. Upravila je v 18. století hraběnka Marie Anna z Kolovrat, později z Morzínů, podle Šporkova vzoru lázní v Kuksu, ovšem v menším měřítku. Býval tu dřevěný hostinec, dům a lázeň pro hosty, dva kryté mosty, poustevna a vodopád. Hynek Ignác Falge dal sešlý hostinec zbořit a r. 1834 postavit nový patrový. Proti němu stával empírový gloriol s vyhlídkou na vodopád. Taneční sál přistavěl architekt Šimáček.

Už v r. 1750 zde byla vztyčena socha sv. Jana Nepomuckého a v r. 1752 nad ní postavena kaple. Popis lázní podal doktor lékařství v Trutnově Jan Altenberger a vydal v r. 1752 u J. K. Tibelliho v Hradci Králové. Popis obsahoval i chemický rozbor vody. Lázně sloužily především k léčení nervových a urologických nemocí. Ač byly dříve velmi vyhledávané, ve 20. století jejich význam upadl.

Miletínské lázně na přelomu 19. a 20. století

Rodný dům K. J. Erbena

Rodný dům K. J. Erbena býval původně dřevěný, po požáru města v r. 1846 byl Erbenovým švagrem Fr. Chmelíkem přestavěn na kamenný. V průčelí domku je zasazena pamětní deska, která byla pořízena nakladem "Komitétu pro postavení pomníku K. J. Erbenovi v Miletíně". Slavnost odhalení byla pořádána 22. května 1899. Na náměstí se seřadily spolky a ve 13 hodin vyšel průvod k rodnému domku. Slavnostní řeč pronesl Karel Václav Rais. Po slavnosti byl uspořádán koncert a společenský večer v Sousedském domě. Na slavnost přijeli vzácní hosté: J. Vrchlický, A. Jirásek, I. Herman, Fr. Herites, V. Štech aj.

Původní domek vystavěl asi 1754 Jan Vachutka na obecním pozemku. V r. 1806 koupil jej od Magdaleny Hlavaté Jan Erben, švec z Rohoznice, otec Karlov. Rod Erbenů pochází dle matrik od Adama Erbena z Uhlejeva. Jeho potomek, také Adam, se přiznal do Rohoznice, kde se mu narodil syn Jiří (1741 - 1813). Jeho syn Jan (1781 - 1851) se oženil s Annou Žabovou, dcerou učitele v r. 1805 a přestěhoval se do Miletína. Otec Karlov měl celkem devět dětí. Vyrostli jen Karel a jeho sestra Josefa, která se provdala za Fr. Chmelíka, truhláře z Mlázovic. Ten převzal v r. 1835 domek od svého tchána.

Kaple sv. Jana Nepomuckého

Kaple s oltářem tesaným z kamene na němž je socha sv. Jana Nepomuckého, dala vystavět hraběnka Anna Marie z Kolovrat, paní na Miletíně svým nakladem v r. 1750. Dne 30. července 1752 ji vysvětil Jan Janovský z Janovic, kanovník v Hradci Králové, za asistence Ignáta Dominika Baudiše, faráře miletinského a Fr. Neumanna, faráře brusnického.

Jednolodní kaple s půlkruhovým závěrem má stěny členěny pilastry, nad průčelím štít s volutami po stranách.

Socha sv. Jana Nepomuckého

U zvonice - věže je umístěna socha sv. Jana Nepomuckého z r. 1701. Dal ji postavit Jan Palacký, sekretář hraběte Jiřího Fridricha z Oppersdorfu, s nímž přišel do Miletína z Moravy.

Na přední straně nápis:

Slit tlb et honor NepoMVCene
Ioannes perpeVVs. Vere es serVVs
In aXe Del.

Na druhé straně:

ErVlt In VIVIs opVs IstVD gente

PaLatskl

GVIVs qVI sanCtI noMen In orbe
gerIt.

Původně stávala socha před věží a na nynější místo byla přenesena r. 1870. V těchto místech bývala dříve stará kamenná škola postavená ještě za Valdštejnu.

Socha sv. Floriana

Na nádvoří zámku byla v r. 1730 postavena barokní socha

Socha sv. Jana Nepomuckého z r. 1701

sv. Floriana z podnětu Josefa Jana Sosnovce z Vlkanova, opatřená rodovými znaky Sosnovců. Za Falgeů znaky odstraněny a v kartuši vytesán monogramem J.F. Socha sv. Floriana tvořila na nádvoří zámku přirozený protějšek se sochou sv. Notburgy.

Socha sv. Notburgy

Poblíž zámku na cestě k bažantnici byla v r. 1730 vztýčena socha sv. Notburgy Janem Sosnovcem z Vlkanova. Na ni byly vytesány rodové znaky Sosnovců. Za Falgeů byly znaky odstraněny a v kartuši vytesán monogram J.F.

Socha sv. Gottharda

Při silnici k Hořicím v místě zvaném "Na Těžky" (340 m) je umístěna socha sv. Gottharda z r. 1731, s největší pravděpodobností od M. Brauna. Dala ji postavit Barbora z Valdštiny se svým manželem Fridrichem z Oppersdorfu a opatřit svým znakem. Za H. J. Falgeho byly znaky vyhlazeny a vytesána písmena J.F.

Socha má na přední straně nápis:

A FI VgVre et teMpestate Iliberet
nos agrosqVe SanCtVs GottharDV's
PatronVs noster.

Na zadní straně: 1731

Socha P. Marie - Mariánský sloup (Immaculata)

Socha P. Marie na vysokém sloupu od M. Brauna byla vztýčena na náměstí r. 1735. Byla pořízena sbírkou dobrovolných příspěvků, k níž přispěl hrabě J.F. z Oppersdorfu, farář Josef Sopoušek, správce panství Jan Václav Zuber a celá obec. Byla umístěna na místě pranýře o jehož přenesení bylo nutno žádat apelační soud v Praze. Ten svolil dekretem dne 29. 8. 1735 s podmínkou, že pranýř bude dán na jiné vhodné místo na náměstí. Ten byl potom posunut asi o 5 m a zcela odstraněn v r. 1782, jen podezdívka po něm zůstala. V r. 1864 byla socha P. Marie pozlacena miletinským malířem Kolářem.

V Miletíně se traduje pověst o tom, jak P. Marie zachránila městečko. Za sedmileté války, kdy v zemi řádily loupeživé hordy a drancovaly města, přitáhla jedna z nich k Miletínu. Podlehl však hrůze, když spatřila nad městečkem vznášející se bílou postavu a Miletín obešla směrem k Rohoznici. Socha P. Marie byla považována za něco nadpřirozeného.

Socha sv. Jana Nepomuckého

Socha byla umístěna v r. 1750 v lese u Svatojánských lázní. Kaple nad sochou byla vystavěna o dva roky později. Socha je vytesána z jediného bludného balvanu a o tváři sv. Jana Nepomuckého tvrdil trebihošský rodák J. Petera, spolužák K. H. Máchy, že je nejlepší básníkovou podobou.

Socha sv. Linharta

Za bažantnici se nalézá socha sv. Linharta z r. 1772.

Na přední straně nápis:

Beats LeonarDV's Iliberat nos a
pestIfera
I Ve peCorVM.

Na zadní straně:

IosepHV's Ioannes SosnoWetz Iliber
Baro

De WlkanoWa In honoreM
hVTVsSanCtI
eX Voto posVlt.

Anno qV o pestIfera I Ve CarlteqVe
granDI CastIlgata respIrat BoeMIA

Vlkanovský znak na soše byl vyhlazen a nahrazen písmeny J.F.

Socha P. Marie z r. 1735

Sv. Kříž

Na křižovatce staré a nové silnice směrem k Hořicím stojí kříž, postavený obcí v r. 1809 v místě, kde stávala šibenice

Na přední straně nápis:

GeZIsI pro sWě DobroWolné Vtrepnl
VDeI.

Itlost a zbaW nás oD trestV
WěČného.

Na zadní straně:

K VČtěl n zřizen na náklLaD obCe
MILetInské.

Höflinger fecit. A. 1809.

Socha P. Marie - Immaculata

Severně od Miletína pod chroustovským lesem v místě zvaném "na drahách", byla r. 1811 vztýčena socha P. Marie. Kdysi zde bývalo popraviště. Miletín měl totiž od dob Jiřího z

Valdštýna právo hrdeční nejen ve městě, ale v celém panství.

Na přední straně sochy nápis:
Statua haec erecta est felici
regimine praenobilis Domini
Ignatii Falge, domini in Miletin.
Lomnitz, Pischely et Czista,
die vero 26. Maji. eodem anno
fuit a Ven. Dom. Miletimensi
Curato Ignatio Patzak s
plendide benedicta. A. D. 1811.

Zubem času byl nápis vyhlazen. Sochu na toto místo dal převát Hýnek Josef Falge z Trutnova, kde bývala na jeho domě. Socha je dnes nově restaurována.

Boží muka

Při cestě vedoucí k lázním stojí kamenný kulatý sloup s mosazným křížem na čtverhranném kameni s nápisy.

Na straně východní:
I ETA PANIE ☩ MDCCXXIII DNE
13. SEPTEMBRIS
VSNV
na straně západní:
W PANU IOZEF WLASTNI SIN
PANALANA
TEMNICZKI ☩

na straně západní:
TELO JEHO TYTO POCHOWANO
JEST. ☩
Na podstavci na straně východní:
NWH
DD 1811

Tento sloup dal postavit nebo opravit Vojtěch Hlavatý, hostinský z čp.5 u svého pole r.1811

Miletin - město, kde se narodil Karel Jaromír Erben. Zádumčivá krajina kolem připomíná, že Miletínsko a Miletin patří české baladě. Vnímaví posluchači zaznamenávali vyprávění slychaná na přástkách, písmáci shromažďovali zápisy a údaje z archivů, kantoři v nich nalézali poučení, které s láskou předávali dětem. Miletínští rodáci - jsou tak trochu ve stínu toho nejslavnějšího, básníka Erbeny, ale stojí za to si je připomenout.

Dne 15.května 1811 se v Miletině narodil JAN NEPOMUK LHOTA, Erbenův přítel a pozdější kronikář města. Získal si trvalou zásluhu, že odvrátil Erbeny od německého básnění k českému, jak o tom čteme v zápiscích z jeho cest s Erbenem: "Vypravoval jsem jednoho dne o prázdninách 1892 na hrázi Penížku blíž panského mlýna Karlu Erbenovi o profesoru Širovi v Jičíně a o jeho přednáškách o naší literatuře; Erben pak mně sdělil, jaké básně v německé řeči napsal. Zmínil jsem se mu, že profesor Šíř říkává, že po ně-

(Nákladem Vojtěcha Hlavatého). Kříž se čtverhranným kamenem byl snad kdysi náhrobek na hřbitově a je starší než sloup.

Dřevěný kříž

Stojí poblíž kaple sv.Jana Nepomuckého u Miletínských lázní. Je umístěn na skále, pod nim plechová tabule s modlitbou. Dala jej zhotovit Johanna, vdova po rytíři / Albeku, rozená Falgeová v r.1848 a k jeho udržování složila 5 zlatých.

Hřbitovní kříž

Kříž zde stával dříve, než byl kolem něho založen nový hřbitov. Pochází patrně z r.1865.

Na přední straně nápis:
Krlste Ge2181 bVdl2 MILost1W
W Čas skonČenl
sWěta

Na zadní straně:
MIL.etInksá obeC na sWVg
grYnt a nákl aD
WystaWět nechala. T Tarant.

Socha sv.Jiří

Na náměstí stojí od r.1892 jezdecká socha sv.Jiří, zřizovněného rovněž v městském znaku. Sochu vytvořil J.Jiříček z Hořic. Původně byl v těchto místech rybníček, ještě v dobách Erbenových plav vody. Po požáru v

r.1846 byl jako nedostatečný zdroj vody zasypan a zřízena kašna, původně zdobená sochou mořské panny. Od r.1892 nad ni

Socha sv. Jiří z r. 1892

byla vztčena socha sv.Jiří V nové době byla kašna z dopravních důvodů zrušena a socha sv.Jiří přenesena na současné místo.

Pomník K.J.Erbena

Miletínské náměstí zdobí od r.1901 pomník K.J.Erbena, nejslavnějšího miletínského rodáka, básníka Kytice, zakladatele novodobé české poezie.

Pomník stojí na místě bývalé radnice a byl pořízen péčí "Komitétu pro postavení pomníku K.J.Erbenovi v Miletině". V soutěži vypsané na návrh pomníku vybrala porota návrh sochaře Jindřicha Řihy z Prahy. Do roka byl zhotoven a slavnostně odhalen 28.července 1901 za přítomnosti mnoha vzácných hostů. Jan Malát k této příležitosti složil slavnostní kantátu a sám její provedení řídil. Spolky a korporace z Miletína a širokého okolí se zúčastnily slavnostním průvodem.

Pomník se skládá z busty básníka, pod ním na podstavci postava chlapce čtoucího v knize, z druhé strany věncí básníka postava genia. Na podstavci jsou umístěny dva bronzové reliéfy: Zahořovo lože a Svatební košile, které byly v době války uschovány.

Meteorologický sloup

V r.1907 byl na miletínském náměstí umístěn "vzduchoměrný sloup" s hodinami a časoměrnými přístroji zásluhou Okrašlovacího spolku v Miletině.

-troj

Miletínské osobnosti

mecku básnit, po německu spisovateli jest nositi dříví do lesa, kdežto v naší literatuře i maličkost je pokrokem. Erben se nad tím pozastavil a od té doby přestal po německu básnit."

Jan Nepomuk Lhota byl 6.7.1848 zvolen v Hořicích poslancem do říšského sněmu. O jeho češství a vlastenectví svědčí i to, jak postupoval v roce 1863 jako podkrský hejtmán ve Vrchlabí proti purkmistrovi, který nezasáhl proti tamějším Němcům, jenž působili výtržnosti a nechtěli trpět

česká kazání. Prostě dal pana purkmistra sesadit.

Lhota psal pod pseudonymem Květoslav Bystřický do Pražských novin, Rozmanitosti a Právnicka. Knižku "Miletin nad Bystřicí. Příběhy jeho a památky" vydal roku 1888 v Brně.

Také dalšího rodáka miletínského JANA KARÁSKA (1868 - 1916) přilákal Erben. Ke stému výročí Erbenových narozenin napsal knihu Karel Jaromír Erben. Jako slavista vědecky dokázal, že jméno nedaletké Zvičiny je utvořené z muž-

ského jména Zvicka (Zvicka - Zvičin).

Z Miletína pochází i spisovatel a zahradník, inspektor státních parků JOSEF RUBLIČ (1877 - 1953). Narodil se v Miletině 29.října 1877. Jeho práce Květinová zahrádka nebo Chcete mít radost ze své zahrádky? patří k dobrým knihám zahradnického oboru.

Karel Jaromír Erben chodil do staré miletínské školy k dědovi a ke svému strýci Františku a Josefu Žabovi. Oba kantoři "šulmajstři" a muzikanti pěstovali mimořádně hudební vlohy mladého Erbeny. JOSEF ŽÁBA (1790 - 1882) se ve městě narodil 19.února 1790. Byl to znamenitý varhaník a kapelník proslulý 13ti členné miletínské kapelou. Užíval pseudonym Fröschel. Mnoho jeho skladeb komorních, tanečních a chrámových bylo zničeno při požáru Miletína roku 1846. Žába zemřel v Miletině 29.7.1882.

Také kantor a skladatel JOSEF FR. WITTOCH (1788 - 1871) se narodil v Miletině. Ve službách škole strávil cel-

Kresba Miletína od J.N.Lhoty z r.1853

kem 67 let. Velké množství jeho chrámových skladeb je uloženo v pražském Národním muzeu a muzeu v Pardubicích. Zemřel 1. dubna 1871 v Horní Rovni.

Dalším rodákem miletinským je skladatel **ČESLAV VAŠURA** (1689 - 1736). Patřil k nejlepším skladatelům své doby. Po mnoho let řídil chrámovou hudbu u Sv. Jakuba v Praze. V Praze také 7.1.1736 zemřel. K řadě miletinských pismáků a dějepisců patří **bratři KUČEROVÉ**. Josef Kučera, listonoš z Miletína, se tady narodil roku 1894. Společně s bratrem Františkem Kučerou - narodil se v Miletíně roku 1899 - napsal a vydal roku 1937 knihu *Domy v Miletíně*.

Do domu čp.131 chodiva Erben "na přástky". V domě bydleli Vitochové a od nich si Erben odnášel mnohá vyprávění a vzpomínky. **ADAM VITOCH** (1810 - 1856) se v Miletíně narodil a zemřel. Byl přítelem K.J.Erbena, výborný lidový vypravěč a pismák. Autorovi Kytice sdělil děj ke Svatebním košilím, od Vitocha vyslechl Erben pohádku *O Zlatovlásce*.

Snad ještě zmínka o dvou ro-

dácích z Miletína. V domě čp.103 se narodila roku 1791 matka hudebního skladatele Bedřicha Smetany Barbara Lynková a v roce 1811 spatřil světlo světa v Miletíně MUDr. Vít Levit (1811 - 1877) městský lékař v Hořicích. Byl též lékařem Národní gardy v roce 1848 a vynikajícím chirurgem za války roku 1866; za což byl dekorován samotným císařem.

Kromě známých miletinských rodáků nelze nezapomenout na dva muže, kteří v Miletíně působili ve službách Bohu. Svými názory, prací a osobním příkladem ovlivnili několik generací podkrkonošského městečka.

První z nich **JAN ARNOLD**, rodák z Mnichova Hradiště (14.1.1785), byl v r.1882 ustanoven farářem v Miletíně. Zavedl vzorný pořádek v duchovní správě a věnoval velké úsilí výchově školní mládeže. Vybral nadané děti a připravoval je cílevědomě ke gymnaziálním studiím v Jičíně a Hradci Králové. Spolupracoval s ním i kaplan Antonín Černý, který je učil němčině. Žáci úspěšně skládali přijímací zkoušky a v životě nacházeli dobré uplatnění. Mezi nimi byl i Karel Jaromír

Erben. J.Arnold byl prospěšný i v hospodářské oblasti. Na svých polích pěstoval jetel a získával semeno. Taková "výroba" byla dosud neznámou věcí. Miletinským, kteří ho následovali, přinášelo pěstování jetelového semene značné zisky. Pro nepřítel vrchnosti a nemoc odešel do Prahy, kde se účastnil revolučních událostí r.1848. Byl vězněn, zejména proto, že na svatodušní pondělí sloužil u sochy sv. Václava na koňském trhu slavnou mši, která nepřímo přispěla k vyvolání svatodušních bouří. Miletínu zanechal pamětní knihu a z Prahy zaslal mnoho knih k založení knihovny. Zemřel v Praze ve věku 90 let.

Po odchodu J.Arnolda, nastoupil místo faráře v Miletíně **JAN ČERNÝ** (13.4.1788 v Hořicích), bratr kaplana Antonína Černého. Zabýval se hvězdářstvím. Sám zhotovil nejrůznější přístroje, na nichž demonstroval sluneční soustavu a nebeské úkazy. Zhotovil i tellurium (planetář), na němž se měsíc otáčel kolem Země a s ní kolem slunce ve středu stojícího. Na něm se jevílo střídání dne i noci, zimy a léta, zatmění slunce a podobně

jevy. Prefekt jičínského gymnázia dal pro školu zhotovit duplikát tohoto telluria. J.Černý byl Miletínu velmi prospěšný. Uspořádal matriky až do 17. století sahající i s rejstříky. Vymyslel a zhotovil zvláštní pohodlné měřítko - cestoměr. Na obyčejný trakař upevnil u hřídele stroj s ciferníkem, na němž jedna ručička ukazovala otočením kola sáhy, druhá pak stovky sáhy. Na fáře v okně měl neustále dalekohled pro pozorování hvězd. Vymal se v cizích jazycích, zejména ve francouzštině, angličtině a ve slovanských jazycích. Říkával, že v přírodě vše se napřed oznamuje, jen lidé si málo všimají. Veden předtuchou požáru, uložil farní matriky s archivem do bedny a po vypuknutí největšího miletinského požáru 16.7.1846, stačil uložit bedny s matrikami a archivem do sakristie. Sám se účastnil hašení požáru, aby archiv uchránil.

J.Černý zemřel na následky úrazu, když byl na cestě k nemocnému zraněn převrženým vozem. Zraněním brzy podlehl a zemřel 27. března 1859 v Miletíně.

PhDr. Jiří Malina

Miletín a Karel Hynek Mácha

Pro mnohé badatele, kteří se zabývají dílem Karla Hynka Máchy je Miletín skutečně zajímavým místem, které do jisté míry objasňuje Máchovu "Krkonoskou pouť" podniknutou básníkem v létě roku 1833, ale na druhé straně vnáší v souvislosti s datací jeho návratu do Prahy podle povídky *Márinka* jistý zmatek. Překvapivě se Miletín dost zajímavým způsobem dotýká dohadů o Máchově podobě.

Karel Hynek Mácha si vypracoval "Díl první plánu cesty do Krkonoš z Prahy". Poslední část tohoto plánu je následující: "6. Neděle, 25.ého. Vyjdeme časné z Radimi do Třebihoště, z něhož se půjdeme podívat do Králova Dvora, tak však, že se opět na noc do Třebihoště navrátíme. Zde, jestli se to dříve nestalo, zosnujeme collegialiter, vincente majoritate et victa minoritate, díl druhý Plánu našeho. K čemuž nám Bůh dopomáhej, Amen." Druhý díl cesty patrně vypracován nebyl, nebo se nedochovával. Výše uvedený citát dokumentuje, že K.H. Mácha rád navštěvoval své přátele a spolužáky (Radim - Jan Beneš, Třebihošť - Josef Petera). Vynechme záhady kolem sporu s Janem Benešem v Radimi i dohady o datu návštěvy Sněžky. Připomeneme si raději postavu Josefa Petery, kterého Mácha na statku rodičů v Třebihošti navštívil. Fr.Skalický: O zapadlém vlastenci: "... Josef Petera byl muž mravenčí pile. Narodil se 27.9.1810 v Třebihošti č.52 a zemřel tamtéž 1.5.1889, pochován jsa 3.května na hřbitově miletinském, jsa svobodný a rolník. Josef Petera byl filosof (mudroslo-

vec), starožitník, spolupracovník a důvěrný přítel K.J.Erbena, K.H.Máchy, Arnoldův, Lhotův, F.Petry aj. Studoval v Hradci Králové celé gymnázium pod prof.Klicperou, od r.1830 - 1834 filosofii v Praze. Zde seznámil se s nesmrtelným pěvcem K. H. Máchou, ... Když Mácha na cestách svých v Podkrkonoší navštívil i Pecku, zavítal k příteli Peterovi do Třebihoště a zde krásnou letní noc probděl na zahradě při čp.52, ne-

chtěje dovnitř ulehnutí. S podobiznou Máchovou, jak ji časopisy přinášely, se Petera nikdy nespřátelil, tvrdě, že nejpodobnější tváří Máchově byla tvář Jana Nepomuckého na oltáři v kapli lázni miletinských z let osmdesátých". (Zde jde v dataci o jistou

nepřesnost. Kaple sv.Jana Nepomuckého, ležící severně od města v Miletinských lázních byla vystavěna v roce 1752 nad sochou - polychromovanou - z roku 1750.) Miloslav Novotný publikuje snímek této sochy ve své práci "Portrét Karla Hynka Máchy" na str. 38 a píše: "...A proti těm, kdož hledali předlohu pro Máchův portrét v kapličce valdštejnské, tvrdil Petera, že Máchovi byla nejpodobnější hlava sochy sv.Jana Nepomuckého na oltáři v kapli Lázni miletinských."

Ve vztahu k Miletínu a návratu K.H. Máchy z Krkonoš do Prahy při "Krkonošské pouti" 1833 je zajímavý citát z publikace "K.H.Mácha ve vzpomínkách současníků" (uspořádal K.Janský) dodatek K.J. str.322 - 323. ...Dopis Jana Květoslava Lhoty z Miletinských lesů ze 6.září 1833 adresovaný K.V.Zapovi. Lhota se zmiňuje o sbírce nápisů na českých zvonech: "Nyni teprv počínám zvony měřiti krejčovskou mírou, po kostelích křížem krázem kráčeti, schody na věže počítati a t.p.... V postscriptu téhož dopisu: "Máchu máte navštívit, přijdeť někdy asi 9. neb 10., 11. domu chce zase vydat na cestu."

Jestliže byl Mácha podle dopisu Květoslava Lhoty 3.září v Miletíně a do Prahy se měl údajně vrátit mezi 9. a 11.zářím, nelze brát návrat poutníka podle Márinky na 6.září příliš v úvahu. Podle líčeného počasí a ve srovnání s klementinskými meteorologickými záznamy to vypadá, že Mácha se skutečně z Krkonošské pouti vrátil 1.září 1833.

M.Bařina

Karel Jaromír Erben

Všechn kraj pod starou naši Zvičinou leskne se májovou krásou; luhy jsou plny květů, lesy samý svěže zelený vlající fabor, všecka úbočí miletinského dolu ozdobena jsou živými máji.

Konáme radostnou slavnost vděčnosti i lásky krajanské, a ten kraj náš májovou krásou svoji slaví s námi syna svého, jenž tolik se naň navzpomínal a jenž napsal o něm, že mu ten rodný kraj vždy přicházel jako nesmírný překrásný park, tak že se pohledu naň ani navštívit nemohl.

Je měsíc máj, ten měsíc, kdy síly přírodní nejdívu plněji pracují a na mysl lidskou nejmocněji působí, takže naplnila si tu májovou přírodu čar a kouzly a oživila ji bytostmi tajemnými. I proto nemohl den slavnosti naší býti vhodněji volen nežli v máji, poněvadž ten na nás dnes s vroucností vzpomínáme hbitvě myslí lidí našeho i vtvářím jejím rozuměl jako nikdy jím.

Nebyl žádným panem velkých statků, nevládl rozsáhlými závody průmyslovými, aniž v pokladnicích svých ukrýval nahromaděné zlato - - všecko spíše, jenom to ne! Ba naopak vzdal dvě třetiny života strávil v nejpernejším zápasu o denní chléb a také potom bohatstvím neopřávil.

Nepatřil také mezi lidi, kteří dychtí po slávě, jejichž největším během jest čísti o sobě co nejčastěji v novinách tohoto štěstí neznal a také o ně nestal.

Čím méně o sobě mluvil, tím více se teď o něm mluví. Neměl zde ti vas statků pozemských a přece jméno města vašeho je s jmenem jeho spojeno navždy. Tak jako kdýž mezi národem našim kdekoli řeknete slovo Hodslavice ozve se vám: Palacký! slovo Borová a ozve se: Havlíček!, tak kdekoli mezi vzdělávanými Čechy vyslovíte Miletín a ozve se vám: Karel Jaromír Erben! Jest Karel Jaromír Erben nejslavnější rodák váš a jest nejslavnější rodák celého kraje našeho!

Karel od mladosti měl ducha bystrého, ale tělo slaboučké; i zatoužili rodiče jeho, aby synka přivedli na místa, kde by nemusel robotit rukama - učitelem jej chtěli mít, matka Erbenová byla dcerou zdejšího pana učitele Františka Žáby. I cvičil se v

promluvil při slavnostním odhalení pamětní desky v Miletíně dne 22. m. května 1899

Karel Václav Rais

(výňatky)

hudbě a k panu kaplanovi chodil na němčinu, bez níž se tehdy do škol nemohlo. Že zkouška z tehdejší čtvrté třídy dobře dopadla, dali rodiče Karla na radu zdejšího vlasteneckého pana faráře Jana Arnolda do Hradce na latinu.

A tu začal prožívat život chudých venkovských studentů našich. On tam v Hradci potil se nad německými knihami a živobytí sháněl vyučováním hře na piano. Blahobytu tam nepoznal, nedostatku dost a dost. Jedinou radostí bvaly chvíle, když otec nebo matka přišli na několikodínovou návštěvu - potom te vpravoval jak daleko jen

živobytí, robotěním po hodinách - toho důkazem jsou slova jeho: "Mnozí pohlížejí na léta mladosti své jako na uplynulý zlatý věk, žádajíce si jich by možné bylo, zase nazpět - ale já si toho nežádám - nikoli!"

A napsal tato slova, když mu již bylo čtyřicet čtyři léta, tedy po době dlouhé, za kterou člověk ledacos zkusi, z mladi mnoho a mnoho bolestného zapomené a jenom na to radostně vzpomínává.

Je patmo, že toho smutného bylo v mladi tolik, že ani dlouhá léta ho v paměti neuhládila.

Po prázdninách všichni druži Erbenovi odjeli do Prahy, te-

mohl, a když se rozešli, ohlíželi se po sobě a kývali si poslední pozdravy. A jak pěkně bývaly ty cesty na svátky a na prázdniny; jak srdce zajásalo, když po dlouhém čase oči opět spatřily miletinskou věž a bílé domky rodného města s celým krásným okolím!

Že Erbenovy studie byly zlé - ne tak učením, neboť byl studentem výtečným, jako starostmi o

nom Karel zůstal doma. Jaké to byly proň hrozné chvíle! I slítovali se někteří zdejší příznivci jeho a učinili sbírku aspoň na cestu a na nejnútnejší začátek. Za tři dni po družích svých byl v Praze také Erben. A nastal krutý život chudého studenta. Jaký to byl zápas po léta studii filosofických a po léta na právech. Jen ta znalost hudby pomáhala.

Dostudoval sice práva, vstou-

pil do státní služby, ale r. 1843, tedy když mu byla 32 léta, nadobro z ní vystoupil, aby všechny síly své posvětili a věnovati mohl práci národní.

Erben archivy české po kolik roků zkoumal, tisíce a tisíce listin přečetl, a více než tři tisíce českých, latinských i německých listin přepsal. Hlavním historickým dílem Erbenovým jsou výborná Regesta diplomatica, totiž výtahy důležitých listin Čech a Moravy se týkajících, od nejstarší doby až do smrti krále Václava I. (1253).

Neocenitelných zásluh získal si Erben o česka nazvoslovi vědecká, jmenovitě o nazvoslovi právnické. České právnické nazvoslovi, jež zpravoval, stalo se základem nazvoslovi právnického i jiných slovanských národů rakouských.

Karel Jaromír Erben žil tím svým i vším, co v tom žiti kvetlo, jest vtělené češství, nejkrásnějšími vlastnostmi svých duší tohoto kraje byla duše jeho zdobena.

Co však největší musí buditi obdiv, neskonanou úctu k Erbenovi, jest, že rodák náš konaje obětavě velké úkoly literární i jiné, až do svého čtyřicátého roku zápasil téměř s nedostatkem, že žil v poměrech hmotných tak skromničkých, že se až oko zaléva čtouc některé úryvky z listů jeho "Pro službu národní vzdal se všeho pohodlí, spustil se jistoty chleba a sloužil vlasteneckým ústavům našim - ať mluví slovy životopisce jeho Brandla - po mnoho let za skromničkou odměnu, s kterou by leckterý pisatel sotva spokojen byl. Ač důhodů stálých do konce r. 1851 velmi poskrovný měl, přece se vzdal raději sebe lepší odměny hmotné, když za ni na něm žádáno bylo služeb, které se svědomitým plněním povinnosti vlastence a poctivce se nesrovnávaly.

Chud byl, o denní chléb teče zápasil, starati se musil o rodinu svoji, ale čistá, křesťálová povaha jeho nedovolila, aby se pro lepší život přesvědčení a národnímu vědomí svému zpronevěřil. Sta a sta jiných by jednalo jinak, byli by také trochu myslili na sebe a na své - ale ne tak Erben. I směle můžeme také o něm říci: Národu svému všechno, sám sobě nic! - Z práce a činů takovýchto mužů vyrůstá lepší budoucnost národa.

Na štěstí měl od r. 1842 po boku svém ženu, již v této chvíli musí nejsrdčněji býti vzpomenu. Erbenův přítel děkan Roštlapil o ni napsal: "Byla to šlechtná, skromná dušinka, pečlivá Marta v domácnosti, upřímná choť, matka starostlivá a pravá Češka."

Dne 1. srpna 1851 zvolila královská obec Pražská Karla Jaromíra Erbena archivařem svým, a může směle nazvan býti zakladatelem archivu pražského, pro badání historická nym tak důležitého.

Bohužel, šťastnější uklidnění poměru dlouho netrvalo, neboť o vánocích r. 1856 počala paní Erbenová churavět a v srpnu 1857 zemřela v 39. roce věku svého.

Přehlednuvše tak Erbenův život poznáváme, že kromě štěstí rodinného nebyl šťastný, že krajan náš na různých ustláno neměl. Ale ke všem uvedeným trampotám patří nejtěžší, že Karel Jaromír Erben od mladosti své byl nebezpečně churav, že plíce jeho byly choré a že často přepadán býval chrlením krve. Celý život velmi setřiti se musel a vždy byl chatrného, útlého zdraví. A při tom všem celé dni vyseděl při práci - ani řádné procházky si nepoprál.

To byla láska k našemu lidu a k jeho duši. Láska tato byla tak veliká, že byla mu útěchou v hodinách nejtrpělich, že jako anděl strážný šla s ním životem a dorovodila ho až do hrobu.

Erben zde doma za mladých

let i za pozdějších pobytu svých, kdy vřdceky rad mezi lidem prodleval, poznal nejen zevm život lidový, ale i duši lidu svého, a co z duše té vykvétá: vytvořil lidu českého, jeho baje, pohádky, pověsti, písně, jeho mudroslovi zaujaly ho navždy.

Mezi rokem 1840 až 1845 vydal tři svazky písmi národních - lidových R. 1863 vyšlo nové vydání Prostonárodních českých písmi a říkadel i napěvy k nim, sbírka velika, výborně spořádaná / jeho sbírky lidových písmi celý život lidu našeho, život zevni i niterny, cela povaha jeho jsou patrný.

Velkou práci věnoval Slovanské čítance, sbírec 100 prostonárodních pověstí a pohádek v původních slovanských nářečích. Drahokamy jsou pohádky, Erbenem samým vypracované. Mnoho per psalo u nás pohádky, ale tak jako Erbenovo nedovedlo jich napsati žádné. Nenapsal jich mnoho, ale ty, jež podal, stojí za to! Ty pohádky mohl napsati jenom ten, kdo množství pohádek našich slyšel a znal, kdo sám měl velkou duši básnickou, neboť pohádky ty, než vyšly do světa, prošly ohněm duše velkého umělce národního. Každé slovo je tu promyšleno, citite, že tak a ne jinak muselo se to říci, aby působilo plnou silou a krásou, aby každý citil: to je naše, a hlísal se k němu jako ke svému. Tyto pohádky Erbenovy stojí hned vedle největšího díla jeho, ve-

dle Kytice.

Kniha Kytice z pověstí národních, jediná básnická sbírka Erbenova, stačí, aby tvůrci svému zajistila slávu nehynoucí. Všichni přední pěvci naši měli pro ni jen obdiv. Vrchlický nazývá knihu tu úhelnou knihou české poesie novodobé a skvoucím dementem naší básnické literatury. V Kytici je každý verš umělecky kován, popisy a obrazy jsou ryze naše, vše prosvěceno jest rčenými a obraty národních písmi, říkadel a pohádek.

Není těch básni mnoho, ale každá je naprosto jiná, každá je naší, každá jest čím umělecky. Na každé je patrné, že dlouho se jí básník obíral, a býť snad beseň na poprvé vytryskla mu z nitra jako horský ručej, že dlouho potom na každém verši pracoval, než mu plně vyslovil, co vysloviti měl, než každý zněl zcela lidově.

Dávno jest tomu, co Kytice byla napsána, ale pochopení její a tím i sláva její roste rok za rokem a poroste ještě dlouho. To jest důkazem její velikosti, její razovitosti.

Po tom chudém, prostém přehledu Erbenovy práce bud ještě podotknuto, že r. 1864 jme-

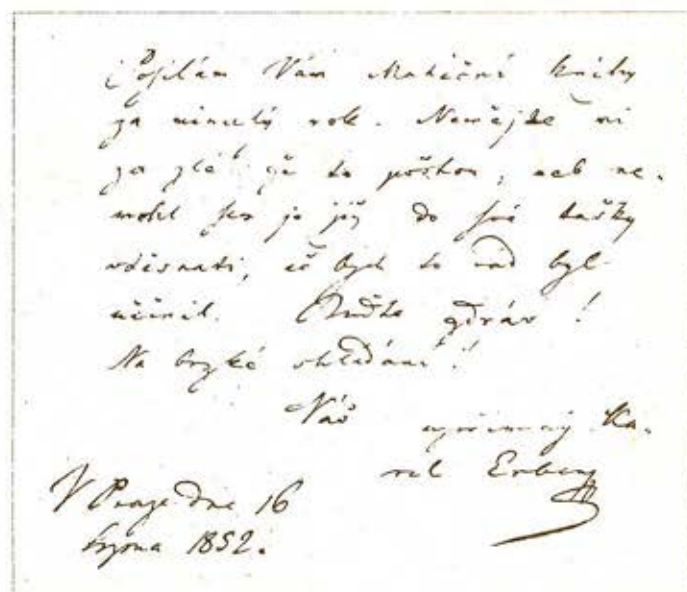
R. 1870 počalal choroba jeho dolehati tíž a tíže. Dne 21. listopadu téhož roku o 1. hodině v noci klidně a tiše zesnul.

Tam v ústraní na Košířském hřbitově, na nějž se již nepochovává, na tom hřbitově tichém, krásném, hojným stromovím zastíněném, takže jest jako pěkná zahrada, blízko zdi spí Karel Jaromír Erben po velké práci svatý svůj sen.

Vy, rodáci jeho, dnes, po dvaceti devíti letech výmluvně uctíváte památku jeho. Domek tento označujete deskou pamětní, aby vám i budoucím, domácím i cizím hlásala: Zde narodil se náš Karel Jaromír Erben!

I vy naň vzpomenejte jako na nejlepšího a neupřímnějšího přítele svého. Děti svých o něm poučujte, o jeho lásce k lidu jim vypravujte, s díly jeho je seznamujte a přičiňte se, aby krásný český duch, jenž v básních jeho zaskvěl se takovou září, zde v Podzvičínku nyní i v budoucnu byl domovem.

Rodák náš Karel Jaromír Erben přiblížil k lidu svému hled, zadíval se mu do pomněnkových očí, dohledl až na dno krásné duše. Přitiskl svůj k ně-

Závěr dopisu K. J. Erbena příteli J. Peterovi z Trebihoště

nován byl ředitelem pomocných úřadů pražského magistrátu a že sesypalo se na hlavu jeho mnoho velečestných hodností a vyznamenání.

mu ret - a pokud dech byl v prsou, neodtrhnul více. Nuž, zmu za to lidu toho dík a věčna bud mu sláva!

Dne 21. listopadu 1995 uplynulo 125 let od úmrtí českého básníka Karla Jaromíra Erbena

Kytice

"Zlato chtit snad pozlácovat,
slunce svíci osvěcovat,
duhu herbou domalovat,
sopku ohněm podpalovat,
démantu chtit tvrdost zvýšit,
oblakův chtit rychlost spíšit,
toť by bylo rozumnější
nežli Tvoje, pěvče Erbene,
písně chtit snad písní opěvovat!"
Jan Neruda, Hřbitovní kviti

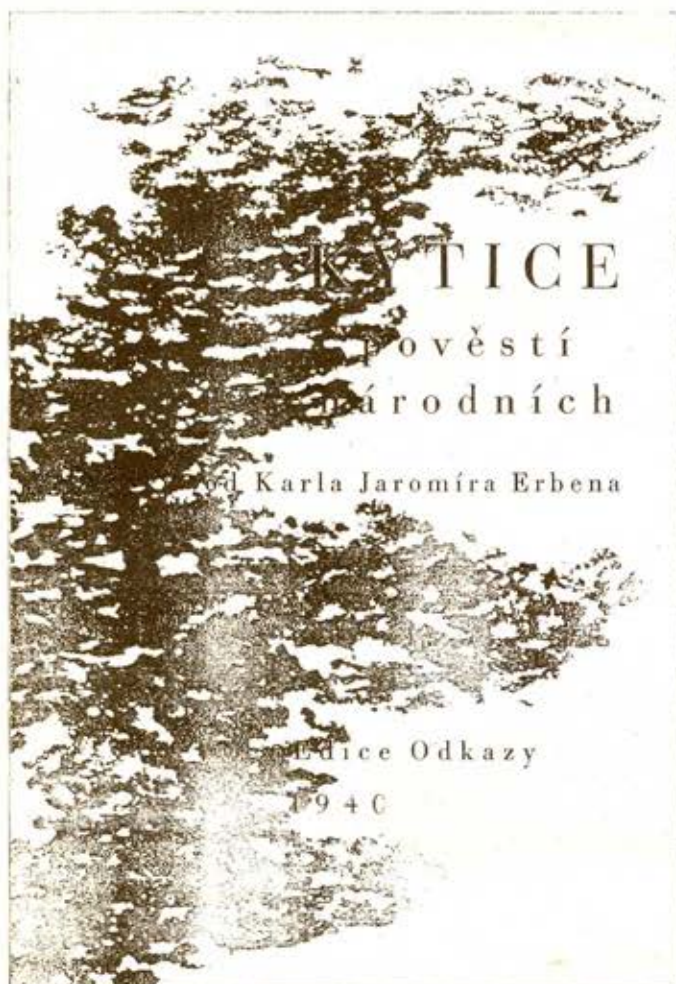
Jediná básnická sbírka Karla Jaromíra Erbena "Kytice z pověstí národních" vyšla poprvé v Praze v r.1853 v nakladatelství Jaroslava Pospíšila. V našem století se vžila pod názvem "Kytice" Do dnešních dnů se dočkala v úplném rozsahu přibližně 137 vydání. Jako první ji ilustroval Antonín Garcis. Na mnoha dalších vydáních se podílela řada významných umělců: F.Richter, L.Marold, bratři Liebscherové, J.Zrzavý, L.Jiřincová, C.Bouda, Ant.Procházka a mnoho dalších. Byly vydány výběry i jednotlivé básně Kytice. Úspěšně byly dramatinizovány některé básně pro česká jeviště. Stala se inspirující předlohou vynikajícím skladatelům: J.Malátovi, A.Dvořákovi, B.Martinu, K.Kovařovicovi, K.Bendlovi, Z.Fibichovi, J.Jindřichovi aj. Kytice vždy zajímala literární vědce, filology, literární historiky a kritiky. O Kytici bylo napsáno velké množství literárně vědných prací a studií. Kytice byla překládána do mnoha jazyků, z nichž uvedme jen některé: slovenština, angličtina, esperanto, francouzština, italština, lotyšština, maďarština, němčina, polština, portugalština, ruština, slovinština, srbochorvatština, švédština, ukrajinština ...

"Kytice jest kniha, jež musí upoutati a rozchvati vsecky struny srdce každého člověka, v němž to srdce ještě bije po lidsku - a nejvíce musí rozchvati srdce české." K. V. Rais

-troj

První dárek vánoční

"Vystupujeme na zpáteční cestě od Lázní z lesa a zastavujeme na okraji. Před námi Miletin, město Erbenovo! Kolikrát

básník stal tu pohnut tímto obrazem! /de maš před sebou scenerii Kytice! Na mezi voni materiáouska, tam na východě Velehradek s pokladem a za mně Kuks s Betlemem a Garmem předobrazem /ahoj! Na zapadě /lesa hledí kostelíček červenofemešský. "Na pahorku mezi buky kostelíček s věží mzkou"

Dále kostelíček byšický, konec pouťi milé ze "Svatební košile". Za námi, za lesem, pod živnou řada visek od Vřesniku k Uhlejovu dosud chovají /kazky Štědrého večera! Pod námi dole po polích, kde pobíhávaly divé žmky a polednice mezi lipami socha P.Marie na místě popravním, kde jistě za poprav změla i Kletba dceřina. Tam řada topolů zakrývá bývalý rybník s Vodníkem."

Vyznání, které napsal miletinský kronikář Josef Špringer je otiskné v doslovu ke knize Kytice - sbírce nejkrásnějších českých balad od největšího mistra básnického slova českého Karla Jaromíra Erbena.

Poprvé souhrnně vyšla Kytice roku 1853. Vydání, o kterém se zmiňuji je z roku 1940. Knížku jsem dostal vů-

KARLA JAROMÍRA ERBENA KYTICE

Vydali na památku 75 letého úmrtí K. J. Erbena jako 3. svazek edice "Odkazy" Jos. Jiříčka, Jiřín, Em. Beneš, Fr. Erbert a Jan Hakl, Hořice v Podkrkonoší ve 200 číslovaných výtiscích z nichž tento má číslo 87 a jeho majitelem jest JIRKA MALINA

Vytištěno cicerem Menhartovy antikvy v tiskárně Fr. Erberty v Hořicích za spolupráce Josefa Solara v listopadu 1940.

bec k prvním Vánočům. V edici Odkaz ji vydali Josef Jiříček z Jiřína, Emanuel Beneš, František Erbert a Jan Hakl z Hořic v Podkrkonoší ve 200 číslovaných výtiscích s označením majitele. Můj výtisk má číslo 87. Kniha byla vytištěna cicerem Menhartovy antikvy v tiskárně Františka Erberty v Hořicích za spolupráce Josefa Solara v listopadu 1940 k výročí úmrtí básníka.

Alespoň popsáním tohoto skvostného vydání Kytice se chci s vámi podělit o radost a potěšení, jenž mě pětadesát let starý vánoční dárek stále přináší.

PhDr. Jiří Malina

ARCHEOLOGIE

Archeologické nálezy v Miletině jsou velmi skrovné. Z okolních lesů pocházejí dva amenné nástroje snad patřící kultuře prvních zemědělců. Postrádáme však nálezy z okolnosti, předměty jsou uloženy v soukromé sbírce mimo region.

Jediný archeologický - přesněji řečeno antropologický ná-

lez, byl učiněn v polovině května 1995. Při stavbě lokální čističky odpadních vod pro čp.110, mezi kostelem Nanebevzetí P.Marie a uvedeným domem, byl strojem zasažen střed hromadného kostrového hrobu. Na ploše 3 x 3 m byla oválná jáma vyplněná kostmi a šedou hlinou. Velmi zřetelně se lišila od žlutého jílovitého okolí. V jámě byly asi ve 40ti cm moc-

né vrstvě uloženy lidské kosti nejméně čtyř dospělých jedinců. Kosti byly různého barevného odstínu, světle až tmavě hnědé barvy. Patřily zcela jistě dospělým jedincům. Dva z nich měli kolem krku zavěšený bronzový křížek, datovaný do 17.století. Z uvedeného vyplývá, že někdy v půli 17.století, snad při opravách kostela nebo zemních zásazích v jeho

okolí, byly narušeny nejméně čtyři hroby. Zemřeli byli vyzvednuti a společně uloženi do hromadného hrobu při severním okraji pohřebiště. Kosterný materiál byl předán k odbornému posouzení antropologovi do Národního muzea v Praze, poté bude možné vyslovit se více k tomuto poměrně neobvyklému nálezu.

Eva Ulrychová

PŘÍRODA

PŘÍRODNÍ POMĚRY MILETÍNSKA

Ve střední a západní části Bělohorské pahorkatiny se rozkládá ve sníženině směru ZS/ - VJV Miletinský úval. Geologický podklad je tvořen spodnoturonskými a středoturonskými písčitymi slínovci. Miletinský úval je charakterizován plošinami staropleistocenních a středopleistocenních terasami potoku Javorky, Bystřice a Trotiny, širokými údolními nivami, mramrovými svahy erozními kotlinkami místy s drobnými neovulkanickými sukly. Nadmořská výška se pohybuje mezi 320 - 340 m. Vzáčným bodem je vrch Vinice 361 m vysoký. Průměrné roční srážky dosahují 650-700mm, průměrná roční teplota je 7-8°C ve vegetačním období 13-14°C.

ZÁMECKÝ PARK V MILETÍNĚ

Zámek je obklopen přírodně krajinářským parkem o celkové rozloze přibližně 8,75 ha. Pouze na malé ploše jižně od zámku je zachován geometrický řešení terasovitý parter, který navazuje na zahradní schodiště zámku. Po jeho obvodu jsou ze tří stran přibližně 5 m vysoké živé stěny tvořené převážně habrem obecným (*Carpinus betulus*), lipou srdčitou (*Lilja cordata*) a lipou velkolistou (*Lilja platyphylla*). Ve středu parteru se nachází priskovcová

než polovine své délky kryta loubím z habru obecného. Mírně zvlněný terén v objektu vytváří vhodné podmínky pro pěstování dřevin s různými nároky, především na půdní vlhkost. V dolní (jižní) části parku byl původně rybník. Proto je dnes tato partie dostatečně vlhka a převažují zde dřeviny vyžadující zvýšenou půdní vlhkost - např. olše šedá (*Alnus incana*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), vrba popelavá (*Salix emerea*)

ří tedy tento park k nejzajímavějším v okrese Jičín.

K nejvýznamnějším jehličnanům bezesporu náleží jedle

dominantu protranství před severním průčelím zámku a javor tatarský (*Acer tataricum*) rostoucí v bývalé užitékové zahradě. Poměrně snadno lze pře-

vznesena i *Abies procera*) rostoucí v západní části parku poblíž mohutného jedince tisí červeného (*Taxus baccata*). Dále nelze opomenout ani řídce pěstované smrky - dva jedinci smrku dvoubarvého (*Picea alba*) a jeden exemplář smrku černého (*Picea mariana*) rostoucí blízko hřiště ve střední části parku. Svoji mohutností zaujmou i další jehličnany - především skupinka tří exemplářů zeravu obrovského (*Thuja plicata*) u habrového loubí a hned vedle rostoucí trojhranný jedinec jedlovce kanadského (*Tsuga canadensis*). Pozornost si zaslouží i některé další nepřilís často pěstované taxony - jinan dvoulaločný (*Ginkgo biloba*) vedle zámku, mladé exempláře smrku sivého (*Picea glauca*) a smrku omoriky (*Picea omorica*) v jihovýchodní části parku, kultivar zeravu východního (*Thuja occidentalis cv.lureospicata*) u hřiště ve střední části objektu (má šupinovitě listy žlutavě strakaté) a zeravinec japonský (*Thuja japonica*) u habrového loubí ve střední části parku.

hlédnout i další nepřilís často pěstované dřeviny - skupinku 5 jedinců javoru stříbrného (*Acer saccharinum*), která je obklopena náletovými dřevinami. Nápadný zatím není ani mladý jedinec buku lesního s převislými větvemi (*Fagus sylvatica cv.Pendula*) v dolní části parku. Za zmínku stojí i řídka pěstovaný domácí keř klokoč zpeřený (*Staphylea pinnata*) vysazený severně od hřiště. Tvarem koruny upoutá u rybníčku v parku pozornost převislý kultivar jasanu ztepilého (*Fraxinus excelsior cv.Pendula*). V době květu nelze přehlédnout zejména jirovec červený (*Aesculus x carnea*), který kvete v květnu červenými květy v bohatých latách, kalinu vonnou (*Viburnum farreri*) kvetoucí před rašením listů v březnu až dubnu a wistarii čínskou (*Wisteria sinensis*) s dlouhými hrozny modrofialových květů.

Park je velice dobře udržován a slouží široké veřejnosti v průběhu celého roku. Zejména v poslední době je znát přítomnost zkušeného zahradníka pana J.Křoviny.

Mgr. Jaroslav Fikker

Alaj z habru obecného lemující cestu, která vede napříč parkem, foto J.Fikker 1993.

kašna tvaru kvadrilobu. Tato pravidelná část parku je ukončena dosud patrnou výraznou osou probíhající ve směru východ-západ, která je tvořena příčnou cestou, jež je na více

Celkem jsem na území zámeckého parku zjistil 29 taxonů nahosemenných dřevin a 63 taxonů dřevin krytosemenných v úhrnném počtu 1462 jedinců. Z dendrologického hlediska pat-

Přírodní rezervace Miletínská bažantnice

Dne 4. července 1956 byl na území Miletínské bažantnice a přilehlých luk o výměře 75,43 ha vyhlášena státní přírodní rezervace. Důvodem k ochraně bylo uchování zbytku přirozené geo-

ru kolem rybníka Povolir a komplex mokřiných luk se skupinami dřevin s význačnou květenou. V sedmdesátých letech však došlo k nepředložené devastaci chráněného území a je-

Rybník Povolir

foto J. Albrecht 1994

biocenozy typické pro oblast Podzvičinska. Jednalo se o přirozené porosty lužního charakte-

dinečné louky severně bažantnice byly jednotným zemědělským družstvem "Nový směr" v

Miletíně rozorány a převedeny v pole. 80. léta byla obdobím řešení vzniklé situace a náhradou za rozorání louky byly za chráněné vyhlášeny louky Sůlek a rybník Bubnovka.

Předněm ochrany současněho chráněného území je ochrana fragmentů smíšené staré dubové jasaniny v Miletínské bažantnici, polopřirozené louky na jih od bažantnice s vlhkomilnými až mokřadními společenstvy rostlin a živočichů včetně dvou ekosystémů rybníků Povolir a Bubnovka. Chráněné jsou také soliterní staré duby. Jako památné stromy jsou vedeny Žižkovy duby rostoucí u polní cesty na okraji chráněných luk jižně bažantnice.

Z chráněných a ohrožených druhů rostlin je zajímavý a stále více mizející naši přírody upolní obecný (*Trollius altissimus*), žlutucha lesklá (*Thalictrum lucidum*), ostřice Dávallova (*Carex davalliana*), kozlík *Dudek chocholav* dvoudomý

(*Valeriana dioica*) či orchidej prstavec májový (*Dactylorhiza majalis*). Mezi chráněné rostliny, které se vyskytují v lesních porostech bažantnice patří růžově kvetoucí slině vonný keř lykovec jedovatého (*Daphne mezereum*), z orchidejí zde roste vemeník dvojlístý (*Platanthera bifolia*), bradáček vejčitý (*Listera ovata*), hlístník hmyzák (*Neottia nidus-avis*), v sil-

ně zamokřených olšinách se naleznou i řeřišnice zoubkatá (*Cardamine dentata*).

Celý prostor chráněného území je významnou zoologickou lokalitou. Svůj životní prostor zde naleznou jak typicky lesní živočichové, tak typicky vodní živočichové. Při pozorné procházce rezervaci můžete zahlédnout klenot naší ornitofauny ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*), vzácného dudka chocholáče (*Upupa epops*), či nadhernou volavku popelavou (1). V minulosti zde byl pozorová-

Dudek chocholav

ván i silně ohrožený mandelík hajní (2). Své biotopy zde naleznou i řada ptáků obývajících ríkosiny a vodní plochy.

Přírodní rezervace patří k nejhodnotnějším chráněným územím okresu Jičín a je v popředí zájmu orgánů ochrany přírody a organizací zabývajících se ochranou a managementem těchto stále vzácnějších lokalit

RNDR Lenka Šoltysová

Slovníček

Na stránkách našich novin bychom Vám chtěli pomoci stručného slovníčku připomenout některé vědecké disciplíny, termíny a pojmy, s nimiž se můžete setkat při návštěvě muzeí, galerií, knihoven, nebo při četbě naučné literatury. Tentokrát jsme vybírali z oblasti společenských věd, příští číslo MN přinese pojmy přírodovědné.

Archeologie

- historická věda zkoumající na základě hmotných pramenů hlavní zákonitosti a konkrétní průběh nejstarších dějin lidstva, tj. doby, ze které nemáme psané historické prameny nebo jsou pouze v malé míře

Architektura - stavební umění

- soubor technických, uměleckých a estetických podmínek stavitelství a návrhové činnosti

Archivnictví

- vědní obor zabývající se vývojem, metodami a prostředky práce v archivech

Archivistika

- teorie a praxe archivnictví jako informačního systému, založená na sběru, třídění a hodnocení informací o minulosti; tvoří ji odborný historický výběr (skartace), zpracování (inventarizace, katalogizace) a ochrana písemnosti vzniklých z úřední

činnosti

Bibliofilie - knihomilství

- záliba ve vzácných nebo zvláštních knihách vydávaných zpravidla jen v malém nákladu

Bibliografie - knihopis

- seznam knižních pramenů
- věda o způsobech tvorby knižních seznamů, o metodice knižních soupisů a popisů

Bibliotéka

- knižní sbírka, knihovna

Diplomatika

- jedna z pomocných věd historických

- nauka o listinách, jejich původu a dokumentární ceně, zkoumá listiny a veřejné písemnosti, které hodnotí po stránce vnitřní i vnější jako produkty určitého prostředí v souvislosti s dějinami institucí, jež je produkují

Epigrafika - věda o nápisích

- jedna z pomocných věd historických

- zabývá se studiem starých nápisů, které byly ryty, tesány, odlévány, řezány, modelovány, páleny či přímo malovány do trvanlivého materiálu (např. nápisy na náhrobcích, stavbách, deskách)

Estetika - nauka o krásě

- věda o podstatě a projevech krásy, zvláště v umění

Etnografie - národopis

- kulturně historická věda zabývající se materiální a du-

chovní kulturou jednotlivých národů, národností, etnických skupin ap.; studuje vývoj a funkci obydlí, oděvu, obživy, obchodní směny, pracovního nářadí, zbraní, sociálních institucí; zabývá se sběrem, popisem, srovnáváním a hodnocením jak děl, tak i obecných projevů lidské kultury

Faleristika

- jedna z pomocných věd historických

- zabývá se popisem, výkladem a historickým hodnocením řádů a vyznamenání

Filatelie

- sběratelství předmětů filatelistických zájmů, zejména

na poštovních cenin (známek, cenin, výplatních otisků, vzorců, mezinárodních odpovědek), otisků poštovních razítek a dalších

znaku realizace poštovní přepravy

Filigranologie - nauka o vodoznacích

- jedna z nových věd historických, v 70. letech se vyčlenila z paleografie; zkoumá stáří a původ papíru na základě studia vodoznaku, filigránu (filigrán - v papírenství prusvitka, prusvitná drobná kresba vtlačena do papíru při jeho výrobě)

Filologie

- souhrn jazykových a literárněvědných oborů zkoumajících jazykovou, literární a kulturní úroveň daného národa prostřednictvím litera-

tury a jiných kulturně historických děl a památek

- v užším slova smyslu je pojímána jako nauka obírající se textově kritickým rozbořením textu literárních děl, jeho výkladem a edicí

Genealogie

- jedna z pomocných věd historických

- studuje rodové a rodinné souvislosti jednotlivců a vztahy hospodářské, právní a kulturní povahy, jež z nich vyplývají

Heraldika - věda o znacích, erbech

- jedna z pomocných věd historických

- zabývá se studiem znaku, erbů, jejich vznikem, užíváním, vývojem

Historiografie

- věda zkoumající minulost lidské společnosti v určitém čase a prostoru, v celé její komplexnosti a konkrétnosti, od jejího vzniku až po současnost, a to v zájmu poznání zákonitosti jejího vývoje pro současnost a budoucnost

Historie

- původně zkoumání, vědění, později vyprávění o minulých událostech, které již byly zkoumány a poznány

- dnes je spíše chápána jako výchovně vzdělávací, výuková disciplína o dějinách

Chronologie

- jedna z pomocných věd historických

- nauka o měření času, o způsobech a prostředcích k tomu užívaných

Kodikologie - věda o rukopisech

- studuje rukopisy neúřední povahy, tj. literárního charakteru v nejširším slova smyslu ve všech jejich souvislostech a snaží se zodpovědět dvě základní otázky, jak a proč rukopis vznikl

Kunsthistorie (hovorový a slangový výraz) - dějiny umění

- studuje a popisuje vývoj umění vcelku (obecné dějiny umění), v určité zemi nebo v jednotlivých obdobích, analyzuje vývoj určitého uměleckého druhu nebo tvorbu umělce či směru

Liturgika

- nauka o liturgii, tj. o bohoslužebných úkonech, obřadech, bohoslužebných řádech

Metrologie - nauka o mírách

- jedna z pomocných věd historických

- jejím úkolem je shromáždění informací o délkových, hmotnostních a od nich odvozených měrách, uspořádání takto shromážděných informací

do soustavy, jejich porovnávání, zhodnocení a převedení na jednotky současně metrické soustavy

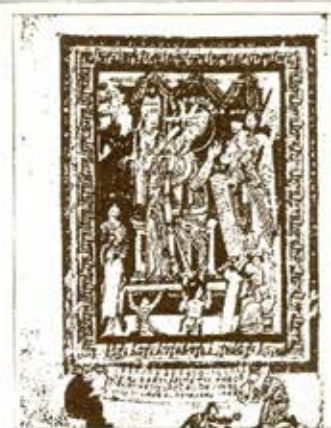
Muzeologie

- nauka o muzejnictví, dělí se na obecnou, jejímž předmětem je teorie a technika muzejní práce z hlediska všeobecného (např. dějiny muzejnictví, zásady sbírkotvorné činnosti - sběr, evidence a ochrana muzejních sbírek) a na speciální, zabývající se muzejní aplikací příslušného vědního oboru v muzeích zastoupeného (např. archeologie, etnografie ap.)

Numismatika - věda o mincích

- jedna z pomocných věd historických

- cílem je zkoumání platěbních prostředků, jejich funkcí v procesu společenské směny od dávné minulosti až po současnost; pla-

tebními prostředky se rozumějí jak předmínecovní typy platidel, tak mince, kreditní platidla (mince z obecného kovu, státočky, bankovky, směnky, cenné papíry, nouzová platidla a poukázky a početní peníze)

Sfragistika - nauka o pečetích

- jedna z pomocných věd historických

- nauka o pečetích, jejich zhotovování, vzniku, vývo-

ji, funkci, historickém významu

Vexilologie

- zabývá se studiem praporu, vlajek, standard, jejich vznikem, historickým vývojem, užíváním, svou povahou se blíží heraldice

Mgr. H. Etflaišová

Diplomová práce o regionální literatuře

Rukopisný fond muzejní knihovny byl v posledních dnech rozšířen o diplomovou práci posluchačky Pedagogické fakulty, katedry českého jazyka v Hradci Králové, Ivany Jindrové. Práce s názvem Regionální literatura Jičína, obsahuje na šesti stranách historii města, dále vymezení a koncepci tématu - regionální literatury. Těžiště práce tkví v "Pokusu o slovník

spisovatelů Jičína" a seznamu dalších autorů, jejichž díla a životní osudy se svým způsobem Jičína dotýkají. Závěr práce je doplněn prameny z knih a periodik, na samém závěru práce je obrazová příloha.

Autorka diplomové práce čerpala podklady převážně z pramenů dostupných v knihovně jičínského muzea. Zdařilá diplomová práce učitelky Střední zahradnické školy v Kopidlně Ivany Jindrové obohatí studijní prameny pro další badatele. Autorce blahopřejeme k osobnímu úspěchu.

Malíř modré palety

Obec Žlunice ležící v jižním cípu jičínského okresu je známá nejen svými proslulými třešňovými sady, ale do podvědomí kulturní veřejnosti vstoupila spolu se jménem svého významného rodáka - malíře Václava Špály.

Narodil se zde před 110 lety v rodině cihlářského mistra. Rodina později přesídlila do Sobotky a mladý Václav byl poslán na školu uměleckého zámečnictví do Hradce Králové, která mu navždy vtiskla úctu a vřelý vztah k poctivé ručičné práci.

Na Akademii výtvarného umění studoval pak u prof. Bukovace spolu se svými druhy E. Fillou, V. Benešem, O. Kubínem, W. Nowakem a dalšími. Akademické školení přestává Špálu téměř zajímat. Silně na něho zapůsobila Munchova výstava v Praze v r. 1905. Sam řekl: "Edvard Munch zažehl naše sny dřímající v mladých srdcích..." Cesta do Paříže v r. 1911 mu pomohla lépe poznat díla Picassa, Gauguina, Cézanna a

zejména Munchova.

První světová válka mu přinesla vojenskou službu v Uhrách. Jásavé barvy Špálových obrazů jsou pojednou ztlumeny a v jeho dílech se začíná prosazovat

zelená barva, kterou ztvárňuje řadu krajinářských námětů. Bylo to Špálovo "zelené období", kdy zájžděl za náměty nejen do okolí Prahy, ale poutalo ho poříčí Vltavy, Otavy a Berounky.

Konec války jej opět svedl k práci se svými druhy, zejména s Josefem Čapkem, Kremličkou a Zrzavým ve skupině Tvrdšíjních. Kolem r. 1927 začíná v jeho obrazech převládat modrá barva. Vedle krajin se objevují květinová a ovocná zátiší. Modrá se v dalších letech stala zcela dominantní barvou Špálovy palety, stala se jemu nejvlastnějším prostředkem výtvarného překladu skutečnosti do světa snu a poetických vizí.

Špála by nepochybně prošel ještě jiným obdobím, kdyby mu bylo dovoleno žít déle. Zemřel v Praze 12. května 1946 v nedožitých sedmdesáti letech.

Před deseti lety, ve dnech 100. výročí Špálova narození, uspořádala Národní galerie Praha spolu s jičínskou galerií výstavu ze Špálova díla v Jičíně a na rodném domě ve Žlunicích mu byla odhalena pamětní deska, dílo akad. sochaře a medailéra Zdenka Kolářského.

-troj

Václav Neumann

S dirigentem Václavem Neumannem, který zemřel v sobotu 2. září 1995 ve Vídni, odešla jedna z živých legend české hudby. Vynikající čes-

Dr. Josef Procházka, CSc. / Olomouce, rodák z našeho kraje, zajímavý snímek ze svého archivu s tímto textem:

"Na snímku asi z roku 1943 je pěvkyně Vlasta Nováková - Linhartová, pozdější profesorka JAMU v Brně (neteř jičínského faráře Hladila), pozdější dirigent Národního divadla Jan Hus Tichý a především nedávno zesnulý Václav Neumann ještě jako mladý konzervatorista, kteří účinkovali na jednom z Jičínských hudebních pondělků. Jan Hus Tichý doprovázel V. No-

vákovou na klavír a V. Neumann spoluúčinkoval v jedné z Bachových árií na housle a v překrásných Brahmových písních na violu. Asi před pěti lety jsem se zcela náhodou setkal s V. Neumannem v Rudolfinu a připomenul mu jeho tehdejší vystoupení v Jičíně. Vzpomenul si na ně a prozradil, že jeho kořeny

jsou částečně na Jičínsku, protože dědeček jeho manželky byl řidičím učitelem v Ostružně. Snímek byl pořízen po příjezdu umělce před jičínským nádražím (foto prof. A. Zuna nebo JUDr. S. Volf)."

Děkujeme panu prof. MUDr. J. Procházkovi za možnost zveřejnění fotografie v Muzejních novinách a přejeme mu další úspěchy v badání o jičínském hudebním životě v minulosti.

-troj

Státní cena Josefu Hiršalovi

Prvním nositelem státní ceny za literaturu, která byla iniciativou ministerstva kultury znovu obnovena, se 19. října 1995 stal básník Josef Hiršal za překladatelskou tvorbu.

Spolu s J. Hiršalem byl státní cenou vyznamenán také básník Ivan Diviš.

Josef Hiršal svými překlady přiblížil českému čtenáři desítky literárních děl a bás-

nických sbírek ze světových literatur. Dlouhá léta se rovněž věnoval spolu s Bohumilou Grögerovou experimentální poezii.

J. Hiršal se narodil v Chomutíčkách na Hořicku 24. 7. 1920. V letech 1936 - 1940 studoval na učitelském ústavu v Jičíně, kde maturoval. Psal verše od studentských let a publikoval je ve studentských časopisech.

ký dirigent by se dožil 29. září pětadesáti let. Své morální postoje projevil veřejně v době diskriminace umělce na sklonku osmdesátých let, kdy se k němu připojil celý orchestr České filharmonie.

V souvislosti s úmrtím tohoto velkého hudebníka zaslal nám nedávno prof. MU-

Napsali o nás

Vlastivědný sborník Z Českého ráje a Podkrkonoší, který vydává Státní okresní archiv Semily se Státním okresním archivem Jičín, otiskl v č. 8 na str. 283 pod značkou (blk) kratší článek o našich Muzejních novinách. Je v něm hodnoceno 5. a 6. číslo MN. Přiznivé hodnocení "...Muzejní noviny dokazují, že se dobrá vlastivědná práce dá dělat s minimálními náklady na velmi dobré úrovni" nás velmi potěšilo.

- troj

Napsali nám

Nejen o volyňské výstavě.

Ještě i o něčem jiném

V jičinském muzeu se na čtyři týdny zastavila putovní výstava Národního muzea "Osudy Čechů z Volyně". Dvacet dva panely, čtyři vitríny a přitom poměrně hodně exponátů. Nejen fotografie, dokumenty a text výkladu, jak v takovém případě býváme zvyklí. Byla to výstava o historii na Ukrajině. O pokročilém českém zemědělství, přeneseném do mnohem méně vyvinutého prostředí Ukrajiny, o českých podnikatelích, kteří se tu rovněž brzy mohli pochlubit prosperitou. O českých spolcích, školství, o sokolských organizacích na Volyni. Také i o tom, co dovedly a jaké byly volyňské hospodyně. Nebyly tu tedy vidět překvapivé a nevidané exponáty, ale je dosti pravděpodobné, že si při prohlídce výstavy hodně návštěvníků muzea uvědomilo, jak málo víme o tom všem dohromady, o historii

vzpomínkou, svědectvím dávno již zaniklých dějů, ale také, a možná především, připomenutím toho, co nás utváří, co z minula v nás dále žije a jak my toto dědictví reflektujeme. Pamětníci uchovávají vzpomínku na předky, na mláďa, vzpomínka je jim i zdrojem hrdosti na dílo společenství, k němuž patří. Ostatně, je-li z takového zdroje mohla výstava, o níž píšeme, vzniknout. Vznikla díky sbírce, která mezi někdejšími volyňskými krajany proběhla. Ještě se vynořila řada památek, živé vzpomínky se zase jednou staly materiálem pro autory výstavy. Uvědomujeme si, že to, co se tak podařilo soustředit, je nepominutelný kus našeho duchovního dědictví? Takto pojetá výstava je tedy vlastně počtou regionálnímu dějepiscectví, oceněním smyslu uchování i zdánlivě již opomíjených památek.

Více než čtyřicet tisíc lidských osudů, dovednost těch lidí, jejich viry i naděje, to vše by zmizelo, zapomenuto, kdyby nebylo historické drobnokresby, která cti lidskou potřebu nezapomínat. A je to vůbec třeba zdůraznit na stránkách Muzejních novin, které po celou dobu svého trvání nic jiného nečiní, než připomínají, pečlivě se starají, aby nezanikly detaily regionální historie? Vždyť ony jsou nečetným příkladem toho, jak se taková práce má dělat!

Říci, že výsledky této práce potěší, to je málo. Je třeba zdůraznit, že i tak se utváří a formuje, zušlechťuje naše duchovní životní prostředí, kde mají věci svá

Od léta letošního roku láká k návštěvě muzea a galerie i tento poutač. Je umístěn u autobusového nádraží a pro nás jej vyrobila jičinská firma PS GRAPH. Rádi bychom touto cestou poděkovali majiteli firmy Ing. Petru Svobodovi, který svůj prostor nabídl bezplatně využít k propagaci muzea.

Výstavy v galerii

20.1.-21.2.
MICHAL ŠČIGOJ - obrazy

☞

7.3.-31.3.
VETERAN CAR CLUB
- historické motocykly
a automobily

☞

4.4.-12.5.
JAN KRISTOFORI - obrazy

☞

ASOCIACE VOLNÉ GRAFIKY - tvorba členů AVG

☞

20.6.-18.8.
EROTIKA V GRAFICE
- ve spolupráci s Národní galerií Praha

Dětský svět v galerii

Letos již popaté zavítal do Jičína festival Jičín - město pohádky. Poslední zářijový týden se Jičín opět proměnil v jeden velký pohádkový ráj. Svůj dětský svět nabídla malým návštěvníkům i jičinská galerie. Výstava převážně dřevěných hraček z dílny manželů Lhotákových, M. Trejtnara, V. Řihy, ze Střední uměleckopřmyslové školy v Praze a od firmy Český národní podnik Praha se stala velkým lákadlem zvláště ve dnech, kdy se nad pohádkovým Jičínem prohnaly dešťové kapky. To pak bylo v galerii obzvláště živo a veselo.

České osídlení na Volyni

dnes často připomínaných volyňských Čechů. Ti se tu najednou před námi vynořili, se svými osudy, s vlastní historií.

Výstava v Jičíně patří už ale minulosti. O to víc je třeba zdůraznit, jak je cenné to, čeho všeho byla svědectvím. Jistě, byla

jména, osudy, historii, rozměr, smysl. Bez poznání a přiznání těchto vlastností byl zůstaly kolem nás jen jako neživé, cizí objekty, náš život mezi nimi by byl stejný jako by byly ony - studený, bez kusu člověčiny.

PhDr. Stanislav Slavík

Děkujeme obecnímu úřadu v Miletíně, zejména starostce paní L. Kožíškové, za pomoc při zpracování materiálu o Miletínu.

•

Děkujeme také všem příspěvatelům a sponzorům, kteří umožnili vydávání Muzejních novin v roce 1995.

•

V závěru letošního roku přejeme všem čtenářům Muzejních novin a návštěvníkům muzea a galerie vydařený a úspěšný rok 1996!

Všude, kde je blbec, je nebezpečno. J. Werich

Ale pozor: ten, koho považujeme za blbce, považuje za blbce nás. Jde o to se nevyvraždít.

M. Horníček

**Milada a Zdeněk
JANÁKOVÍ**
výroba a prodej vánočního
skla
0434/92304
Eurotel 0601/241945
T. G. Masaryka 103
507 81 LAZNĚ
BĚLOHRAD

**SILNICE A.S.
JIČÍN**

Hradecká 415, 506 33 Jičín
tel.: 0433/236 22, fax: 0433/226 97
**DODAVATEL SILNÍČNÍCH
A INŽENÝRSKÝCH STAVEB**

**Erbenovy
Miletínské
Modlitbičky**

ERBEN s. r. o.
VÝROBA PERNÍKU A PEČIVA
Miletín 11

**ZEMĚDĚLSKÉ
ZÁSOBOVÁNÍ
A NÁKUP, a. s.,**
výroba a prodej krmných
směsí, obilovin, olejnin,
luštěnin a dalších výrob-
ků, v našich prodejnách
v Kopidlně, Sobotce,
L. Bělohradě a Jičíně.

JIČÍN,
Dělnická 263,
tel. 0433/23747
fax 0433/21085

VÝROBCE STOMATOLOGICKÝCH MATERIÁLŮ

SPOFA Dental

Markova 238, 506 46 JIČÍN
tel.: 0433/23243, fax: 23858

Znovu v Jičíně.
• Metrový textil
• Zálčony
• Dekorální tkaniny
Vám ochotně nabídne
**JOSEF VAVŘINA
TEXTILNÍ ZBOŽÍ**
v nové prodejně
v Čelakovského ulici č. 83
tel. 0433/211 88
Děkujeme Vám za
návštěvu.

PROFIN,
sdružení fyzických osob
Trotinka 129
507 71 Miletín
**PLASTIKÁŘSKÁ VÝROBA -
VYTLAČOVÁNÍ PROFILŮ**
Fax/tel. 0435 93182

**Evropská databanka
EDB**

**EDB - Servisní telefon
0433/185**

B. T. R. truhlářství
Miletín 13 507 71
**ATYPICKÁ VÝROBA DVEŘÍ,
OKEN A NÁBYTKU
S MNOHALETOU TRADICÍ**
Tel.: 0435/93102

TIP na prima nákup.
Palackého 67, Jičín
**Tapety, Papír,
Tužky, Pera,
Tašky, Penály**
a další zboží v prodejně Papír;
tel.: 0433/23060

**MAVE JIČÍN
a.s.**

SE SÍDLEM V SOBĚRAZI, 507 13 ŽELEZNICE
vyrábí, dodává:
*chovné kuřice, vejce, majolky, tuky,
selata, jatečná prasata
a organická hnojiva
včetně zapravování do půdy*
tel.: 0433/22876-7 fax: 0433/22872

PS GRAPH
REKLAMA, COMPUTER DESIGN
PS-GRAPH, Husova 181, Jičín
tel./fax: 0433 24571

K-STYL JIČÍN
NABÍZÍ: dámské, pánské, dívčí,
jinosské a dětské oděvy, kožené
zboží a klobouky.
Provádíme zakázkové šití, opravy
a úpravy i donešených oděvů.
Valdštejnovo nám. 75, 506 01 Jičín
☎ 0433/21652

ARIS Automatizační
regulační
a informační systémy

**Automatizace v průmyslu
Regulace topení a klimatizace
Informační dispečerská centra
Systémy rozvaděčové**
Na Tobolce 428, 506 01 Jičín
tel.: 0433/418, fax: 0433/32353

**NÁBYTEK
A BYTOVÉ DOPLŇKY
od firmy**

DONAJ
Dělnická ul., 506 01 JIČÍN, tel.: 0433/22839

**KNIHKUPECTVÍ
* U PAŠKŮ ***
Valdštejnovo nám. 61, 506 01 Jičín
zajišťuje prodej beletrie, naučné
a dětské literatury, časopisů,
magnetofonových kazet, reprodukcí
obrazů, grafik a uměleckých děl, všech
druhů papírenského zboží, psacích
a kreslicích potřeb, pohlednic.
Tel.: 0433/22267

POSLOUCHÁME
— 99,5 FM
Radio OK
V Ý C H O D N Í C E C H Y

FOTO FOTO FOTO
NABÍZÍ TYTO SLUŽBY
na minilabu **FUJI**

- ZPRACOVÁNÍ BAREVNÝCH FOTOGRAFIÍ
- FOTOREPORTÁŽE - SVATBY, RODINNÉ UDÁ-
LOSTI, SPOLEČENSKÉ AKCE
- PRODEJ FOTOPŘÍSTROJŮ A FOTOMATERIÁLU

ULLRICH FOTO, Valdštejnovo nám. 94 (u brány),
506 01 Jičín, telefon: 0433/32118